

Nome – nært og godt

Underlagsdokument for kommuneplan fram mot 2030

Utkast til kommuneplan for Nome som skal gjennomgås i formannskapet 28.mars 2019.

Nome kommune

Nome kommune ligger vakkert til langs Telemarkskanalen, og her har litt over 6500 mennesker funnet sitt hjem. Kommunen har to større og mange små bygder. Folk bor i Nome fordi det er nært til det som er viktig og godt i livet, familie, venner, natur, opplevelser, jobb og mulighetene i større sentra; Nome er nært og godt. Disse to kvalitetene skal vi hegne om her i Nome, for når hele verden ligger for våre føtter, blir det nære og kjære enda viktigere enn før.

I Nome jobber mange med landbruk, verkstedindustri, annen industri, handel, transport, bygg og anlegg. Rundt 1000 jobber i det offentlige. For mange er det viktig å kjenne nærhet til arbeidsplasser, tilbud og muligheter. Denne nærheten preger Nome som kommune, det er korte avstander og Nome oppleves som «midt i smørøyet». De fleste som bor i Nome har tilgang til de fleste offentlige tilbud innen 25 minutter kjøretid, og det er gode forbindelser til Grenland, Bø, Torp og Oslo.

Hvordan er dette dokumentet bygget opp?

Dokumentet består av 5 deler, som henger tett sammen.

- Del 1 Hvordan vil vi ha det? – Visjon for kommunen, mål og vurderinger
- Del 2 Hvordan er det nå? – Tingenes tilstand, undersøkt ved hjelp av ulike metoder
- Del 3 Oppsummering – Behov og ønsker for kommunen framover
- Del 4 Hva gjør vi? – SMARTE mål, tiltak og konsekvenser
- Del 5 Veien videre – Føringer vi har tatt hensyn til, og konsekvensvurderinger

Hvordan har vi jobbet med kommuneplanen?

Etter at folk i Nome hadde gjennomgått noen vanskelige diskusjoner om sammenslåing med Bø og Sauherad, ble det til slutt avgjort at kommunen skulle fortsette som før. Imidlertid hadde debatten gitt en del uheldige ringvirkninger, og derfor bestemte kommunen seg for at arbeidet med ny

kommuneplan skulle gjennomføres på en grundig og godt forankret måte. Det ble derfor laget en egen plan for forankring og medvirkning. Hele 2018 gikk med til å hente inn innspill og få folk i tale.

I planprogrammet ble det varslet at vi skal:

For at mange skal få en reell mulighet til å gi innspill, og for å få en god prosess, skal det lages en egen plan for medvirkning. Medvirkning kan blant annet inneholde:

- Folkemøter, informasjonsmøter.
- Bruk av media (mediestrategi).
- Egne temamøter / møter med spesielle grupper som kan bli særlig berørt av planforslaget.
- Bruk av sosiale medier og nettbaserte plattformer for informasjon ut fra kommunen, og innspill inn til kommunen.
- Egne møter med organisasjoner, lag og foreninger.
- Eget opplegg for å nå barn og unge. «Barnetråkk» (barnas egen registrering av områder som de bruker til lek, fritid og skoleveg), møter med barnehager og skoler.
- Vi skal sammen med lag og foreninger registrere og kartfeste viktige friluftsområder

Innspill fra folk i Nome er kommet fram på flere måter:

- Oppsummering av innspill gitt på folkemøter i Lunde (25.01.18) og på Ulefoss (23.01.18)
- Resultater fra digital spørreundersøkelse, gjennomført fra 23.01.18 – 15.05.18.
- Samlet innspill fra Gjestebud / Kaffeslabberas, (avholdt ifm folkehelsearbeidet i kommunen i perioden desember 2017 – mars 2018)
- Samlet innspill fra Folkets melding, spørreskjema sendt til lag og foreninger og lagt til fri benyttelse på kommunens nettside i perioden 23.01.18 - 15.01.18,
- Mailer og brev innkommet i høringsperioden for planprogrammet (avsluttet 31.08.17) og under medvirkningsprosessen fram til 15.03.18.
- Referat fra åpent møte om Lundes framtid 23.08.17.

Barn og unge har fått delta på mange måter, og det resulterte i over 2000 meldinger fra den oppvoksende slekt:

- Barnetråkk – barna registrerte på digitale kart hvor de går til skolen og fritidsaktiviteter, hvor de leker og hva de mener om forskjellige steder der de bor. De som deltok var:
  - 5 og 6. trinn ved Helgen Montessoriskole
  - 6., 7. og 8.trinn ved Lunde skole
  - 6. og 9.trinn ved Holla skole.
- UngData-undersøkelsen er lagt til grunn
- Ungdomsråd og elevråd hadde:
  - Egne møter
  - Egne uttalelser til kommunen.
  - Deltok i organisering ideverkstedene.
  - Flere fra ungdomsråd og elevråd, og andre elever fra skolene, fikk møte i formannskapet.
- Ideverksted på alle skolene, alle trinn på alle skoler deltok

Fra næringsliv og andre miljøer har vi fått innspill på flere måter:

- Innspill til høring av planprogram
- Skriftlige svar på direkte spørsmål fra kommunen

- Egne uttalelser og brev
- De som har kommet med innspill er:

MTNU, Nome Nye Muligheter, Nome Investeringselskap, Systemblokk AS, Sør Norsk Boring AS, Tveito Maskin AS, Cappelen Holding AS, Reisemål Bø, Visit Telemark, Telemarkskanalen, Nome kirke, Nome vgs, Telemark kanalcamping.

Politikerne har gitt sine innspill på denne måten:

- Kommuneplanarbeidet er fulgt opp av formannskapet, som har vært planforum. Det er avholdt 11 møter i perioden 2017 – 2019, samt et felles planseminar for formannskap, rådmannens ledergruppe og tillitsvalgte, over tre dager i juni 2018.

Administrasjonen er hørt ved:

- Opprettet teknisk faggruppe, som har hatt 4 møter
- Planfaggruppa har behandlet kommuneplan i 4 av sine ordinære møter. Gruppa består av representanter fra landbruksavdelingen, arealplanavdelingen, miljøteknisk, næring (MTNU), brann og redning.
- 9 møter i rådmannens ledergruppe med tema kommuneplan
- Intervjuer med alle etatledere

Del 1 Hvordan vil vi ha det?

Visjon: Nome – nært og godt

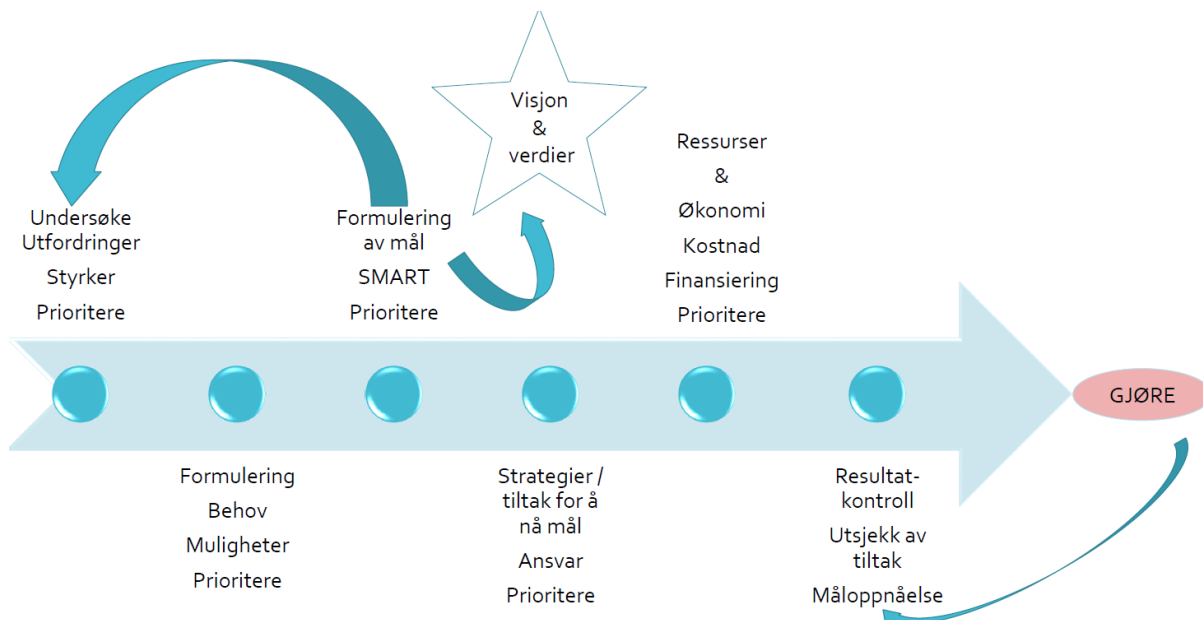
Vi valgte å engasjere mange i arbeidet med ny kommuneplan. Det forteller vi om litt senere i dokumentet. En av de viktigste prosessene vi gjennomførte, var arbeidet med ny visjon. I varsel om oppstart av planarbeidet som ble sendt ut sommeren 2017, var en ny visjon for kommunen sentralt:

Vi skal:

- I den nye kommuneplanen skal Nome kommune utarbeide en ny visjon for årene som kommer.

Vi valgte å jobbe ekstra mye med dette, fordi en visjon skal gi oss en tydelig retning for jobben vi gjør. Derfor brukte vi mye tid på å gå grundig gjennom hva som er viktig for folk i Nome, hvordan Nome-heringer oppfatter seg selv og stedet der de bor, og ikke minst hva som vil bli viktig framover.

Visjonen henger sammen med planen omtrent på denne måten:

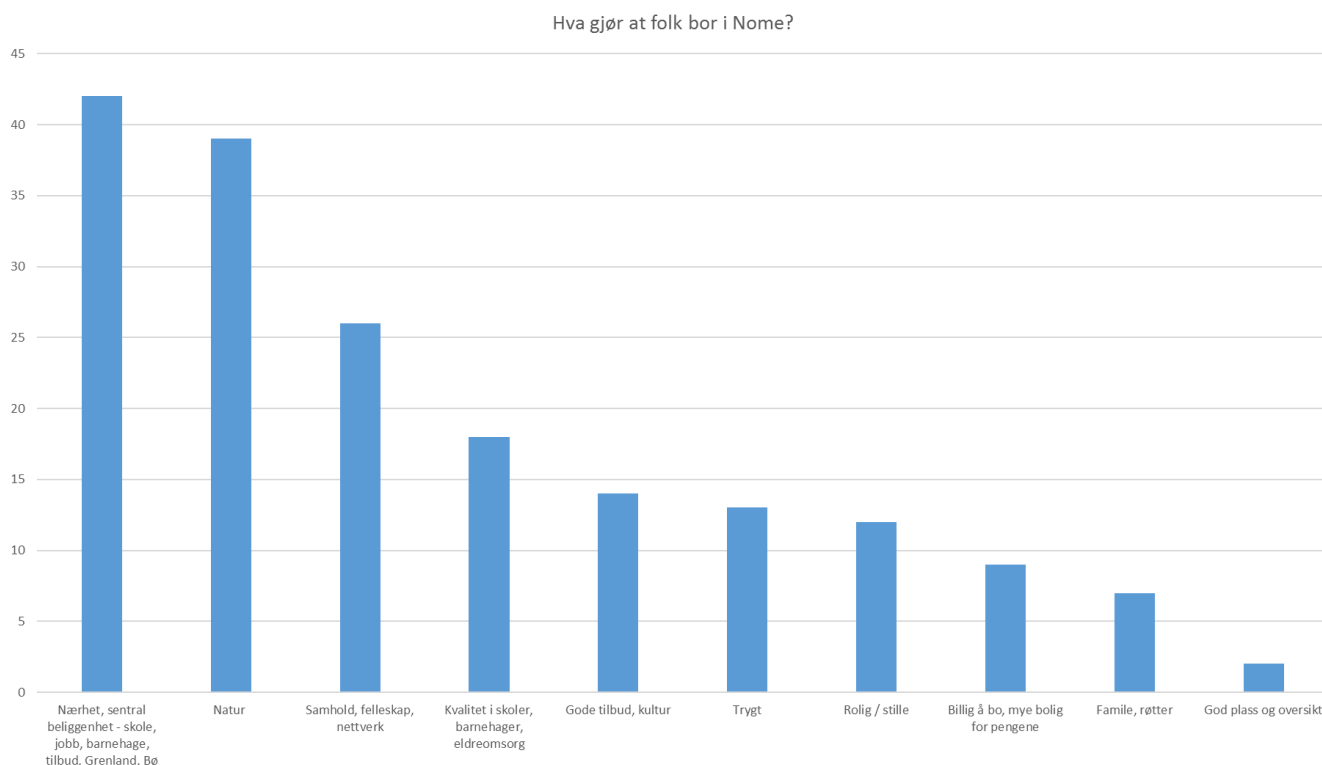

Fra formannskapets arbeid med ny visjon:

- Nome er midt i smørøyet – midt i Telemark, med nærhet til større byer og distrikter, tilbud i to sentra og nær til gode barnehager, skoler, eldreomsorg, familie og nettverk.

Hvorfor «nært og godt»?

Under innspillprosessen stilte vi et viktig spørsmål til Nome-heringene i en digital undersøkelse. Hva gjør at du bor i Nome? Vi tenkte at svarene ville gi en pekepinn om Nomes kvaliteter, hva som er vår viktigste fortrinn. Svarene er vist i tabellen under.

Svarene her ble kombinert med andre svar og analysert sammen med mange andre innspill. Vi kjørte prosessarbeid sammen med politikere og ledere, og sammenlignet et par tusen innspill fra barn og unge. Til slutt satt vi med en essens av Nomes kvaliteter, som folk i Nome synes å hegne om og holde opp som en viktig verdi for sitt liv akkurat i Nome. Resultatet ble «Nome – nært og godt». En visjon for folk i Nome. Noe å strekke seg etter, og hegne om.

Hva er «nært»?

Det som oppfattes som nært kan nok variere fra person til person. For at en kommune skal kunne ha en plan som fungerer i praksis, må vi kunne måle om det vi gjør har noen effekt. Derfor må vi velge noen minstestandarder for framtida. Hva er nært nok? Under er et forslag, basert på andre kommuners erfaringer, dagens virkelighet og hva som er ønskelig og mulig å realisere.

- Maks 25 min kjøretid – til: Helse og omsorgstjenester
- Gang eller sykkelavstand – til: Skole
- Hovedtransportbånd: Helgja – Fen – Ulefoss – Lunde – Bø

Hva er «godt»?

Hva som er godt, er enda mer individuelt, men samtidig deler vi en oppfattelse av kvalitet. Kvalitetsbegrepet endrer seg med tilgang, jo bedre vi har det, jo mindre aksepterer vi dårlig kvalitet. Kvalitet er imidlertid kostbart, og en kommune som stadig er presset på økonomi og effektivisering, må sette noen minimum og maks standarder for å sikre at hver krone går til noe positivt. Kommunen kan ikke gjøre alt, og skal heller ikke gjøre alt. Hva er godt nok?

1. Minste kvalitet – kommunen skal følge de krav loven stiller
2. Maks kvalitet – kommunen skal ikke yte utover det man har ressurser til
3. Nok kvalitet – kommunen skal prioritere slik at man oppnår balanse mellom kost og nytte

Slik vil vi ha det

En visjon er ikke nok. Vi må også gjøre visjonen til virkelighet, og til det trenger vi noen strategier, som speiler visjonen og gjør det mulig å nå den, bit for bit.

1. Nært og godt å bo
Nome skal ha gode boliger i nærheten av viktige tilbud.
2. Nærhet til mulighetene – gode forbindelser
Det skal være enkelt å gå, sykle og komme seg fram med offentlig transport i Nome, og fra Nome til Grenland, Bø, Oslo og Torp.
3. Nær de du er glad i – god eldreomsorg, barnehage og skole
Nome skal ha god kvalitet på eldreomsorg, barnehager og skoler, slik at man kan bo godt og nær hverandre.
4. Nær der du bor – godt samhold
Nome skal ta vare på særpreget i det enkelte tettsted, og gi hver bygd mulighet til å utvikle sin identitet, samtidig som fellesskapets beste blir ivaretatt.
5. Nær jobben – gode jobber, arbeidskraft og kompetanse
I Nome skal det være et variert næringsliv og gode skoler som bidrar til kompetanse og rekruttering for bedrifter og universitet i nærområdet.
6. Nær brukervennlig natur – godt å bruke naturen
Nome skal ha bærekraftig og tilgjengelig bruk av natur og miljø.
7. Nært til kommunen – god kommune
Nome kommune skal drive trygt og effektivt, være synlig og tilgjengelig for innbyggerne og jobbe for god folkehelse.

Litt om ting som går på tvers:

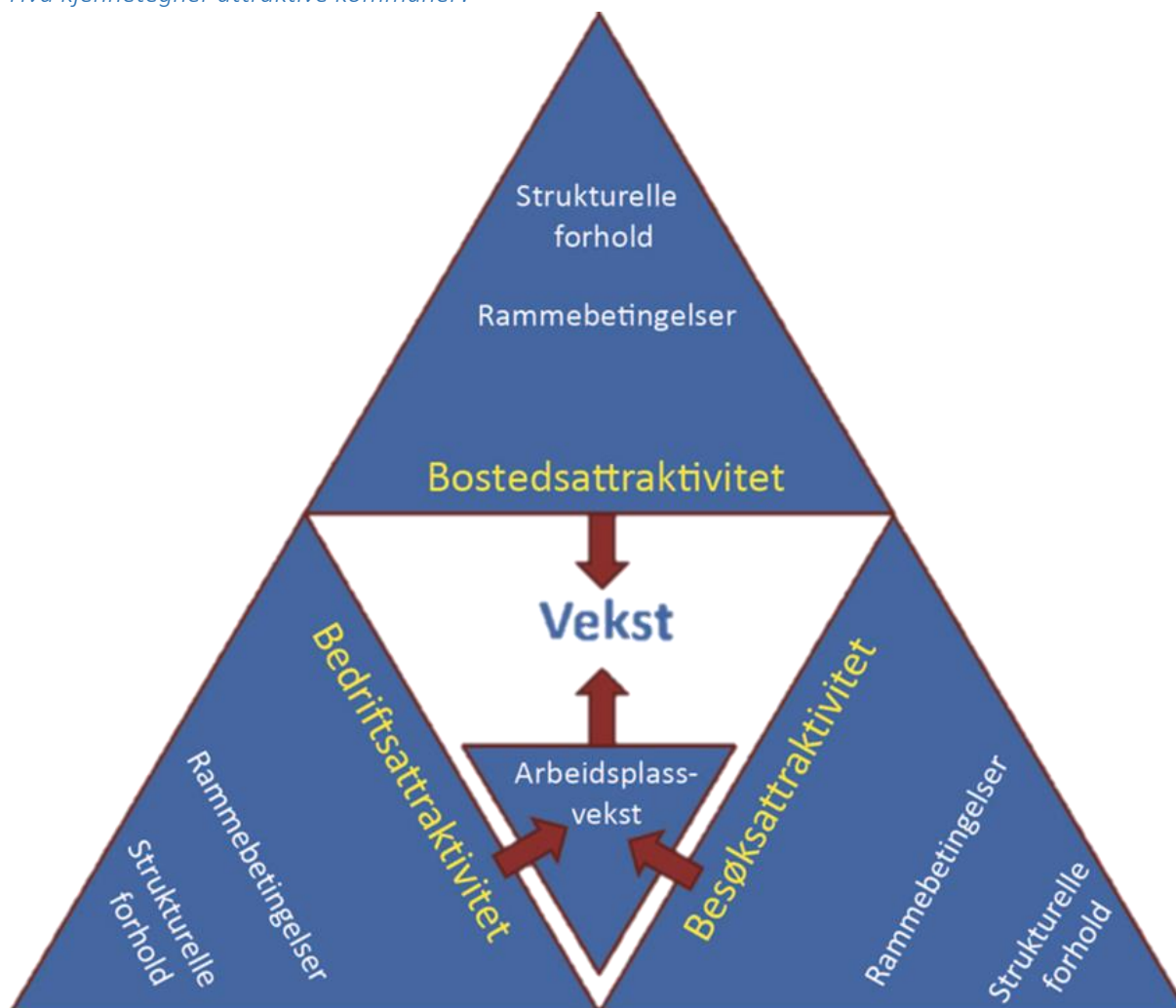
Kommunen må jobbe helhetlig, tverrfaglig og effektivt med attraksjonskraft, folkehelse, klima og bærekraft. Dette er tema som griper inn i flere av målene over.

Flere Nome-heringer

Mange er opptatt av at Nome trenger flere innbyggere, og at kommunen må markedsføres bedre. Kommunen kan ikke reklamere på samme måte som en stor markedsaktør. Fornøyde kunder som opplever at de får et godt produkt er den beste markedsføringa. Dersom flere skal flytte til kommunen framover, er det noen ting vi må jobbe bedre med. Det er en fordel å jobbe metodisk og systematisk, og basere arbeidet på kunnskap om hva som skaper attraktivitet. Kommunen må tenke helhetlig, slik at kommunen blir god for flere, på flere plan. Våre 7 punkter (listet opp over), har fokus på tverrfaglig og tverrtematisk kvalitet. Fornøyde innbyggere er de beste ambassadørene Nome kan ha, derfor er vår 7-punkts plan også en plan som forhåpentlig fører til flere innbyggere.

Her går vi gjennom noen forskningsbaserte beskrivelser av attraktivitet.

Hva kjennetegner attraktive kommuner?

Attraktivitetspyramiden, Telemarksforskning

Hva skaper attraktivitet, og hvordan ligger vi an i Nome, jfr folkemeningen?

Knut Vareide, Telemarksforskning:

	Bosted	Besøk	Bedrift
Areal og bygninger	Boligtomter, arealer og boliger	Overnatting, hytter og hyttetomter	Næringsareal og næringsbygg
Ameniteter	Gode kommunale tjenester, fritidstilbud.	Attraksjoner og aktiviteter, kultur.	Gode transport-løsninger.
Omdømme	Omdømme som bosted	Omdømme for besøk, destinasjons-markedsføring	Omdømme som næringssted

Stedlig kultur og identitet	Lokal identitet, åpenhet, optimisme	Gjestfrihet, service.	Risikovilje og vilje til vekst, optimisme Innovasjonsevne

Går vi nærmere inn på denne og sammenligner med innspillene fra kommuneplanprosessen, ser vi at kommunen leverer på de ulike områdene på følgende måte (dette er ikke en forskningsbasert undersøkelse, utgangspunktet er de innspillene som er kommet fram i prosessen):

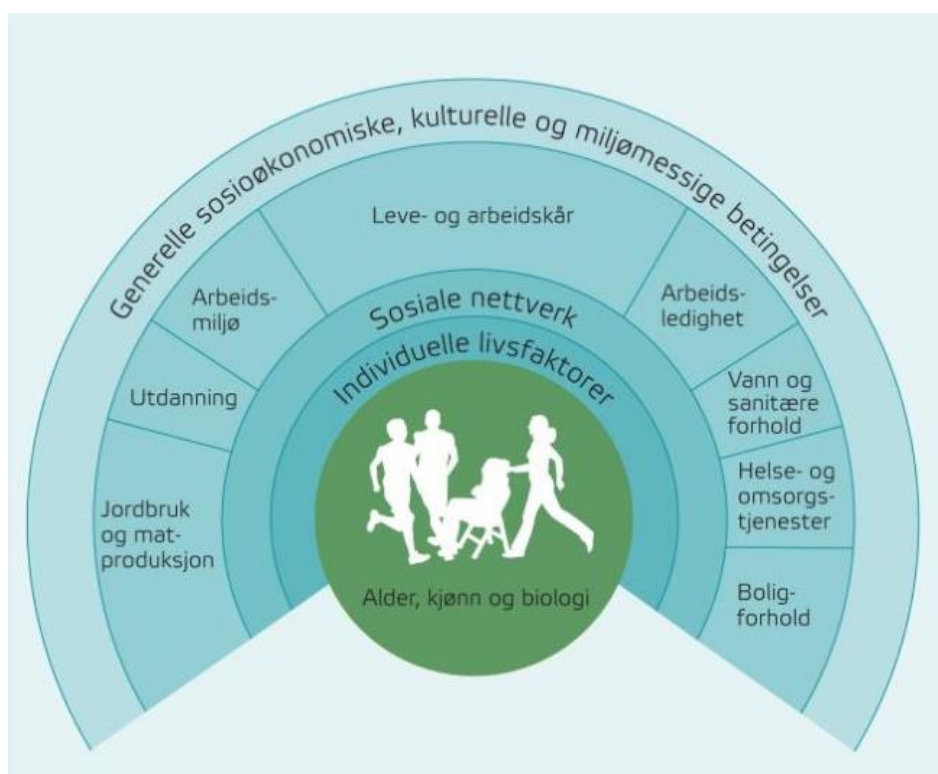
	Bosted	Besøk	Bedrift
Areal og bygninger	Boligtomter, arealer og boliger	Overnatting, hytter og hyttetomter	Næringsareal og næringsbygg
Nome kommune, jfr innspill:	Behov for sentrumsnære boliger for eldre / seniorer	Folk ser ikke kommunen som en hyttekommune Forslag om hytter til områder med vann (som kanalen)	Behov for utvikling, fortrinnsvis i eksisterende områder, sentrum og i nærheten av RV36
Ameniteter	Gode kommunale tjenester, fritidstilbud.	Attraksjoner og aktiviteter, kultur.	Gode transport-løsninger.
Nome kommune, jfr innspill:	Folk er stort sett fornøyd	Folk er stort sett fornøyd	Rom for forbedring, mye misnøye med busstilbudet
Omdømme	Omdømme som bosted	Omdømme for besøk, destinasjons-markedsføring	Omdømme som næringssted
Nome kommune, jfr innspill:	God bokommune, mye og god kvalitet for pengene	Kanalen er særlig viktig i folkets øyne	Folk oppfatter kommunen som et ok sted å drive næring, men det er lite tillit mellom næring og kommunen ¹
Stedlig kultur og identitet	Lokal identitet, åpenhet, optimisme	Gjestfrihet, service.	Risikovilje og vilje til vekst, optimisme Innovasjonsevne

¹ Vareide, Arbeidsplassutvikling i Nome 2017

Nome kommune, jfr innspill:	Folk mener det er lite åpenhet, lite optimisme, men sterk lokal identitet Lunde vs Ulefoss konflikten tapper energi	Folk mener at det er et lukket samfunn og vanskelig å komme inn på folk og at nye innbyggere blir ikke ivaretatt	Folk mener det er for lite risikovilje, lite optimisme og lite evne til å glede seg over andres suksess

Folkehelse

Folkehelse er også et tema som må behandles tverrfaglig, og under vises en oversikt over hvilke faktorer som spiller inn på folkehelsen:

Klima

Vår største utfordring krever at vi jobber lokalt med de viktigste områdene: Mat, bolig, transport, avfall og landbruk. Derfor er arbeidet med klimaforebygging og virkninger integrert i flere punkter underveis i planen.

Bærekraft

Omhandler sosiologisk, kulturell, økonomisk og miljømessig bærekraft, og blir også omhandlet «på tvers» i denne planen.

Oppsummering

For at vi skal kunne jobbe godt med store, omfattende utfordringer, må vi bryte dem ned i konkrete tiltak, slik at vi kan forandre ting til det bedre, bit for bit. Dermed har vi endt opp med en visjon for framtida og 7 mål som skal hjelpe oss nærmere denne visjonen. Under hvert mål har vi satt opp en

rekke tiltak som skal bidra til å nå målet, og vi viser hvilke konsekvenser tiltakene får for areal og økonomi.

Del 2 Hvordan er det nå?

Verden utenfor setter rammer

Megatrender

Megatrender er store, samfunnsomveltende og internasjonale trender som påvirker kommunen uansett hva vi ellers gjør:

- Digitalisering
- Individualisering
- Synlig og pålogget overalt, alltid
- Kunnskapssamfunnet
- Sentralisering
- Begrensede ressurser
- Politisk uro og konflikter
- Automatisering
- Folk reiser mer
- Framtidas befolkning – flere og eldre
- Planetens tålegrense
- Folkehelse

Utfordringer og muligheter

Gjennom å anvende en analyse som kalles PESTEL har vi funnet 19 ting som påvirker kommunen «utenfra». Med denne analysen har vi undersøkt hvordan verden påvirker oss innenfor følgende kategorier: Political, Economical, Social, Technological, Environmental, Law. Disse forholdene har vi tatt hensyn til i strategiene underveis, for her kan det følge både utfordringer og muligheter. Det vi må være ekstra observante på framover er:

1. Videregående skoler
2. Regionreform og kommunereform
3. ATP Telemark og klimaplan gir føringer
4. Usikre og mindre inntekter, større behov medfører økte kostnader
5. Demografisk utvikling – i 2030 er 35 % over 60 år
6. Endringer i arbeidsstruktur
7. Store sosioøkonomiske utfordringer og dårlig folkehelseprofil i Nome
8. Noen krefter holder liv i konflikten Lunde vs Ulefoss
9. Digital transformasjon
10. Nye veger til Bø og Grenland
11. Robotisering
12. Nye måter å kommunisere på
13. Nye energiløsninger
14. Generelt høyere kompetansenivå
15. Klimaendringer, virkninger
16. Klimaendringer, forebygging
17. Ressursene i Fensfeltet

18. Miljølovgivning og jordvern skjerpes
19. Generell skjerping av krav og regler

Statistikk for kommunen har vi funnet blant annet på <https://www.ssb.no/kommunefakta/nome>

1. Nært og godt å bo

Hvordan er det nå?

STATISTIKK:

- Folketall: 6 583 innbyggere
- Eneboliger: 2 734
- Hytter: 369
- Beboere per husholdning: 2,11 personer
- Bor på landbrukseiendom: 17,9 %
- Bor trangt: 5,3 %
- Antall sentrumsnære leiligheter, bofellesskap og andre småhus er fordelt som følger: 147 i sentrum Lunde og 131 i sentrum Ulefoss.
- For øvrig er 11 på Dagsrud, 10 på Heisholt, 14 på Holla, 12 på Fen og 4 på Hjelset

PESTEL-funn som har konsekvenser for dette området, drøftet i formannskapet 24.09.18:

PESTEL-funn: ATP Telemark og klimaplan gir føringer			
Konsekvenser: • Fortetting • Sentrums-avgrensning • Areal • Transport	Muligheter: • Styrke sentrum • Løse demografiske utfordringer med gode arealgrep • Mindre transportbehov ved å legge bedre til rette for G/S i tettstedene • Gode boliger • Tilbud nær der folk bor	Svakheter: • Styrer ikke kollektivtilbudet, som er grunnleggende for å sikre bedre transportmiks – mindre buss der folk bor • Økonomi og uenighet om arealbruk	Tiltak: • Påvirkning og kommunikasjon mot fylket, for å sikre kollektivtilbudet i distriktene • Hente inn eksterne midler fra Staten, må da prioritere ned andre tiltak for å ikke overstige investeringstaket
		Styrker: • Utvikler metoder for aktivt samarbeid med private og offentlig om utbygging av leiligheter (eks Verket skole) • Enighet om utbyggingsgrad	Tiltak: • Videreføre metoder for samarbeid til andre prosjekter • 30 – 70

	Trusler: Økonomi til å takle overgangen	Svakheter: Har for kort perspektiv	Tiltak: Planlegge for politisk handlingsrom
		Styrker: Langsiktig kommuneplanlegging	Tiltak: Gode og langsiktige føringer G/S og areal

Innspill fra folk i Nome:

- Nome er en bokommune.
- Nærhet til skole, barnehage og jobb, nærhet til Bø og Grenland, nærhet til Oslo og Torp, nærhet til natur, vann, badeplasser, skiløyper og turmuligheter, nærhet til naboer, venner, familie og nettverk.
- Nærhet er svært viktig for folk i Nome. Folk i Nome er svært opptatt av gode leiligheter i sentrum, og at eldre kan bo hjemme i egen bolig så lenge som mulig.
- Å bo er viktig for folk. Mange bor i Nome fordi de opplever at de får mye bolig for pengene.

Innspill fra næringslivet:

- Kompakte sentrumsområder
- Riktig og framtidsretta sentrumsutvikling og infrastruktur (veger og g/s-stier) vil gi gode forhold for sentrumshandel, kultur og turisme.

Innspill fra politikerne:

- Sentrumstomter
- Lundetunet og Ribo
- Noen tomter til eneboliger på ønska steder
- Fortetting
- Rett bolig til rett tid
- Unge seniorer inn i gode leiligheter, livsløp, sentrum
- Det skal være ulike boliger for ulike behov. Eks leiligheter for unge, enebolig for familier og eldre leiligheter. God tilgang på ulike boliger.
- Vi må ha barnehager, skoler i nærheten av der vi bor
- Opprettholde dagens kulturtilbud og aktiviteter, samt utvikle videre, gjennom samarbeid på tvers av ulike aktører.
- Samarbeid og tungrodd prosesser (eks skilting)
- Se den totale verdien

Innspill fra administrasjon og fagmiljøer:

- Markedssituasjonen: Det er ikke billigere å bygge nye boliger i distriktene, selv om kjøpekraften er lavere. Interesserte boligkjøpere trekker seg når boenhetene blir for dyre.
- Lav toleranse for fortetting når det kommer til praktisk gjennomføring.
- For å bygge høyere bygg må det enten installeres ekstra sikring ift brann, noe som fordyrer byggene ytterligere, eller så må brann og redning anskaffe stigebil.
- SSBs sentrumsdefinisjon:
  - Eit sentrum er eit område sett saman av ein eller fleire sentrumskjerner og ei sone på 100 meter i kring.

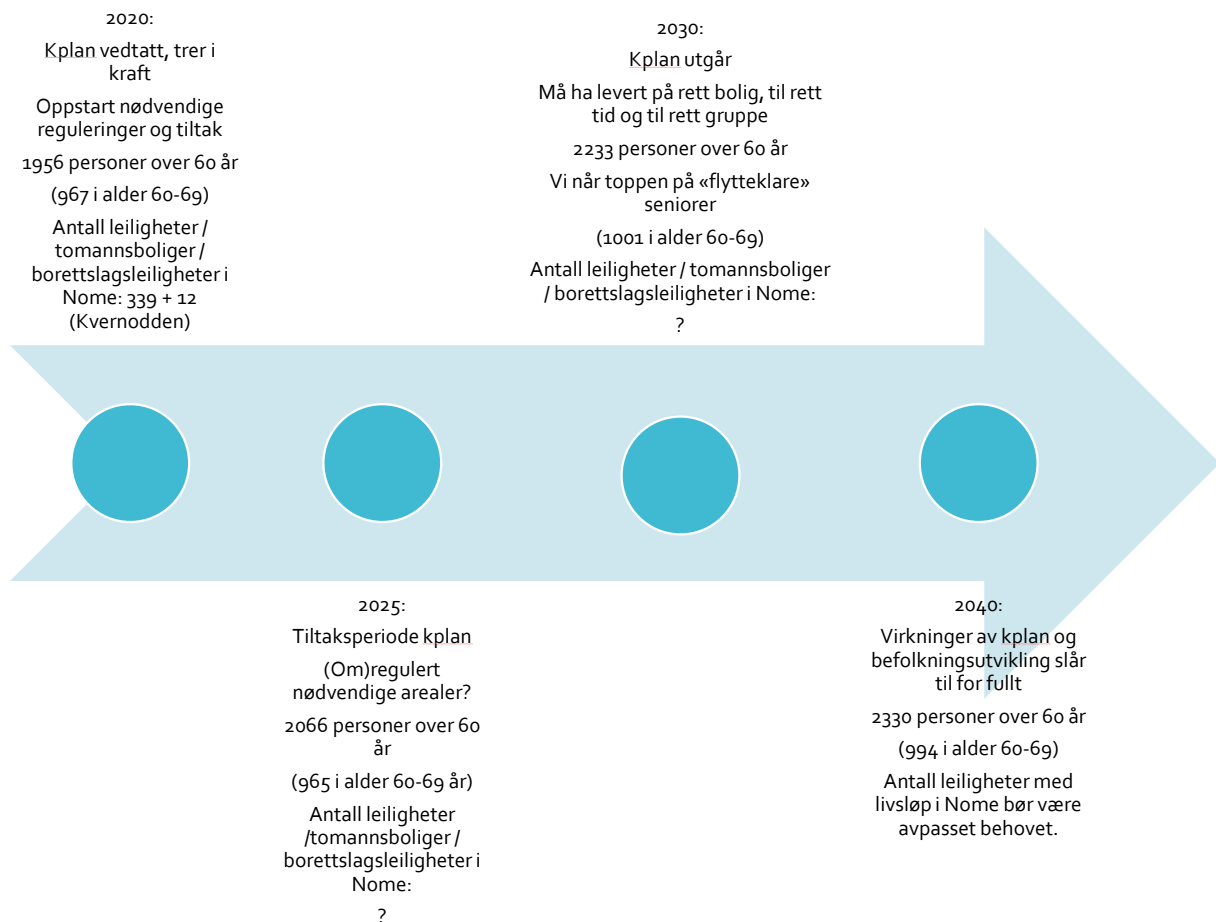
2. Ein sentrums-kjerne er eit område med meir enn 3 ulike hovudnæringsgrupper med sentrumsfunksjonar. I tillegg til detaljvarehandel, må offentleg administrasjon eller helse og sosiale tenester eller annan sosial og personleg service vere representert. Avstanden mellom bedriftene skal ikkje vere meir enn 50 meter.
- SSBs tettstedsdefinisjon:
    1. En hussamling skal registreres som et tettsted dersom det bor minst 200 personer der og avstanden mellom husene skal normalt ikke overstige 50 meter. Det er tillatt med et skjønnsmessig avvik utover 50 meter mellom husene i områder som ikke skal eller kan bebygges. Dette kan f.eks. være parker, idrettsanlegg, industriområder eller naturlige hindringer som elver eller dyrkbare områder. Husklynger som naturlig hører med til tettstedet tas med inntil en avstand på 400 meter fra tettstedskjernen. De inngår i tettstedet som en satellitt til selve tettstedskjernen.
    2. Det generelle kravet om maksimal avstand mellom bygninger i tettsteder økes i fra 50 meter og opp til 200 meter for følgende bygningstyper:
      - Boligblokk
      - Industribygg o.l.
      - Varehus, kontor, lager o.l.
      - Offentlig bygg, undervisning, sykehus og lignende
    3. Tettsteder er geografiske områder som har en dynamisk avgrensing, og antall tettsteder og deres yttergrenser vil endre seg over tid avhengig av byggeaktivitet og befolkningsutvikling.
    4. Tettstedene avgrenses uavhengig av de administrative grensene.
    5. Personer fordeles etter bostedsstrøk, dvs. om de bor i tettbygd eller spredtbygd strøk. Tettbygde strøk er de områdene som omfattes av tettsteder, og spredtbygde strøk er alle områder utenfor. Folk vil komme til ferdig bolig, og ønsker ikke å pusse opp.
  - Nett-tilgang er helt avgjørende for utvikling av nye bolig- og næringsområder, og private løsninger for VA er vanskelig omsettelig.
  - Beredskap må ha høyt fokus. Vi bør jobbe regionalt med gode løsninger.
  - Lettstelte boliger med et ekstra soverom, parkeringsløsning og gjerne i kjede med en liten hageflekk, er enkle å omsette på markedet.
  - Boligene i Nome har generelt lave priser, og det er lang omsetningstid på boliger.
  - Boligmassen må tilpasses unge seniorer, unge, enslige forsørgere og innvandrerfamilier med mange barn.
  - Slike boliger bør stimuleres for yngre seniorer og andre som ikke er i målgruppen kjernefamilie med to barn. Det kan frigjøre eneboliger for den sistnevnte målgruppen, ved at de første flytter inn i mer hensiktsmessige og attraktive boliger.
  - Kommuneplanbestemmelsene må avspeile prinsipper nedfelt i planverket, slik at man unngår uheldig utvikling.
  - Tomter som har stått lenge bør presenteres på nytt, og med fokus på hvordan kjøperne oppfatter eiendommen.

Lover, regler og føringer som vi må forholde oss til:

- ATP Telemark
- [Plan og bygningsloven](#) 2008 - med oppdateringer
- [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging](#), vedtatt 12. juni 2015
-

Tallenes tale:

•

2. Nært til mulighetene – gode forbindelser

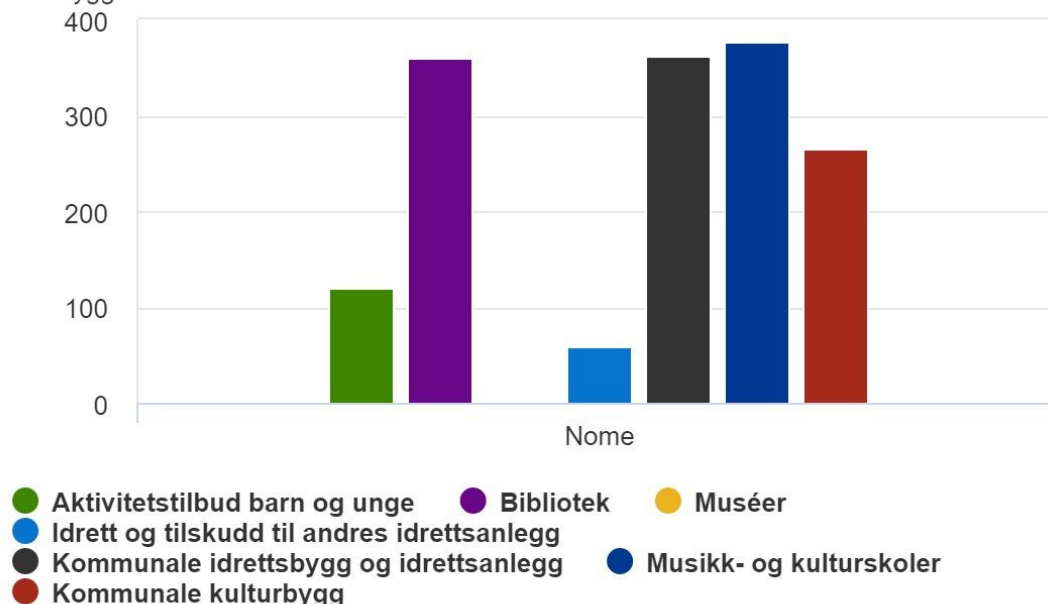
Hvordan er det nå?

- Netto utgifter til kultursektoren: 1 982 kroner per innbygger
- Bøker lånt på biblioteket: 12 085 bøker
- Innbyggere per kinosete: 26,2 Innbyggere

Hva bruker kommunen kulturbudsjettet på? Utvalg.

Netto driftsutgifter for hvert område
Kroner per innbygger

Kilde: Kulturtilbud, Statistisk sentralbyrå

PESTEL-funn som har konsekvenser for dette området, drøftet i formannskapet 24.09.18:

PESTEL-funn: Nye vegar til Bø og Grenland			
Konsekvenser: Kortere reisetid – Nome enda nærmere	Muligheter: - Flere som vil bo i Nome og pendle til arbeidsplass - Bra for næringslivet, enklere transport	Svakheter:	Tiltak:
		Styrker:	Tiltak:
	Trusler: Flere som vil bo andre steder og pendle til Nome	Svakheter:	Tiltak:
		Styrker:	Tiltak:

Innspill fra folk i Nome:

- Sykkelveg fra Ulefoss til Bø via Lunde.
- Sykkelveg og gangsti mellom Helgja og / eller Fen og Ulefoss.
- Viktig for å bruke sykkel til jobb og skole.
- Vegforbindelsen mellom tettstedene og Bø, samt mellom tettstedene og Grenland er viktigst for folk i Nome.
- Mange etterlyser offentlig transport mellom Ulefoss – Lunde – Bø, alle ukedager.
- Mange uttrykker også bekymring for togstopp i Lunde.
- Folk i Nome er veldig opptatt av handelslekkasjer og støtte lokale bedrifter, men reiser gjerne til Bø og Grenland for handel og kulturtilbud.

Innspill fra næringslivet:

- Riktig og framtidsretta sentrumsutvikling og infrastruktur (veger og g/s-stier) vil gi gode forhold for sentrumshandel, kultur og turisme.

Innspill fra politikerne:

- Hyppige togavganger til Oslo fra Lunde og Skien.
- G / S –veg mellom (tidsbestemme)
- Bedre busstilbud Lunde - Bø
- Ny veg mellom Lunde – Ulefoss
- Med kanalen inn i fremtiden
- Gang og sykkelveg fra Lunde til Skiens grense, og fra Lunde til Bø.

Innspill fra administrasjon og fagmiljøer:

- Sandnes, Stokken og Hanto er de grunnkretsene som øker mest i folketall, i tillegg til Landsmarka, som kommer skjevt ut i statistikken på grunn av det beskjedne folketallet (gjelder i en viss grad også for Hanto).
- Grunnkretsene Lunde kyrkje, Kleppe og Ulsnes/Røimål har størst nedgang.
- De fleste som bor i Nome bor på 40-59 kvm og i en bolig de eier.
- Unge ser ut til å flytte andre steder og etablere seg der. Det er nedgang i personer mellom 20-29 år som leier og kjøper bolig i Nome.
- Sentrumsnære boliger med gode muligheter for offentlig transport og nær servicefunksjoner og folkeliv. Det er blitt en innstramming i regulering av kommunenes arealbruk, for at vi skal nå nasjonale og internasjonale mål om bærekraftig utvikling.
- En del prinsipper i kommunens arealplaner er fastsatt ved lov. Noen prinsipper kan vi sette lokalt – men går vi mot ATP Telemark, får vi sakene i retur.
- Sentrumsdefinisjon er viktig i arealsammenheng for å finne grensene for hvor fortetting og vekst skal komme.
- Også distriktskommunene blir nødt til å fortette og ha fokus på nullvekst i privatbilisme dersom Norge skal nå klimamål og internasjonale forpliktelser.
- Nome kommune må derfor belage seg på å følge bestemmelser som er gitt regionalt og nasjonalt, og satse på fortetting og kompakte sentrum.
- Kommunen eier ikke transporten og heller ikke de to hovedvegstrekningene.
- Nært til gode tilbud – godt å sykle og gå til gode aktiviteter og kulturliv i to bygdesentrum
- For å redusere bilbruk og øke den mentale og fysiske sammenhengen mellom stedene hvor folk bor, er det viktig å få til gode G/S-forbindelser på hovedstrekket Helgen – Ulefoss – Lunde – Bø. Imidlertid må det perfekte ikke bli det godes fiende:
- For å løse utfordringene med G/S kan det være lurt å satse på enklere løsninger som reduserer investeringsbehovet, eksempelvis utvidede vegskuldre og merking for sykkel framfor full utbygging av G/S-veg på enkelte strekninger.
- Bedre tilrettelagte bussruter kan løse utfordringene for busstransport uten å øke kostnadene for mye.
- Vareide, Telemarksforskning: Det er viktig for en kommunes attraksjonskraft at kommunen jobber med attraktivitetsfaktorene:
  - «Areal og bygninger»: Tilrettelegge attraktive arealer for boliger, næringsvirksomhet, handel. Stimulere til bygging av boliger og attraktive næringsbygg. Næringshager.

- «Ameniteter»: Skape nye attraksjoner, tilbud, forbedre kommunal service, bedre tjenester til næringslivet, aktiviteter og kultur, kafeer og møteplasser, liv i sentrum

Lover, regler og føringer som vi må forholde oss til:

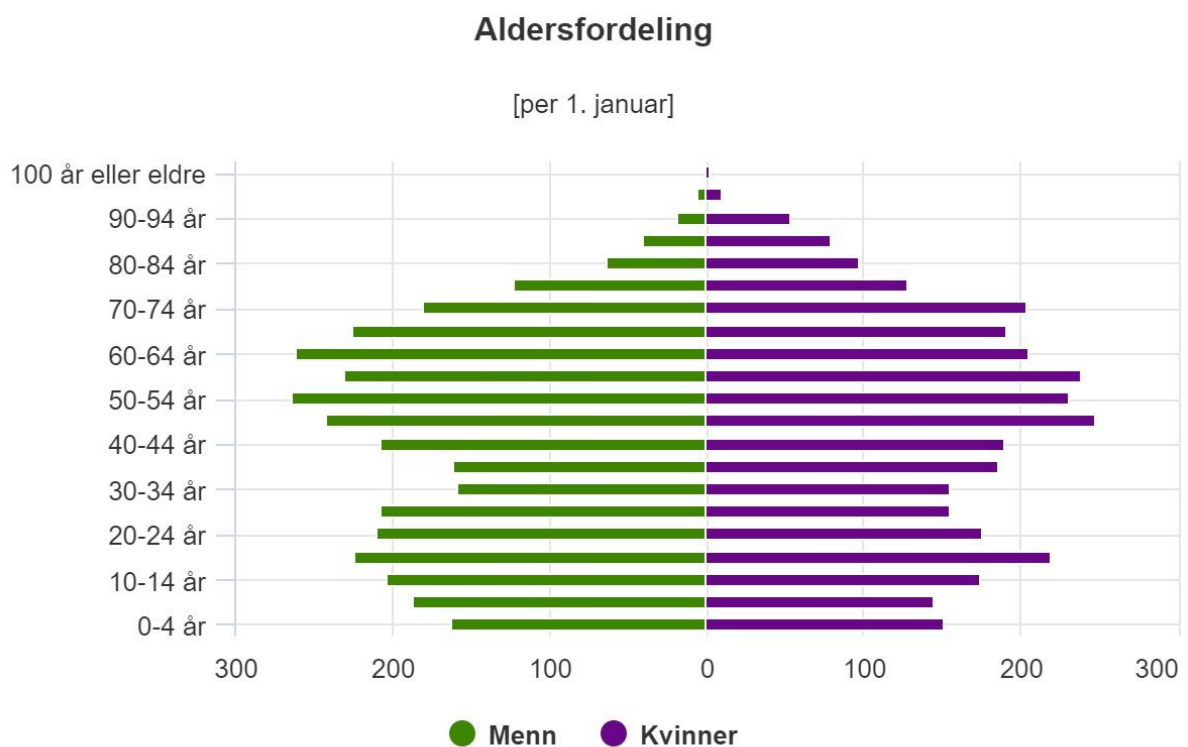
- ATP Telemark

Tallenes tale:

-

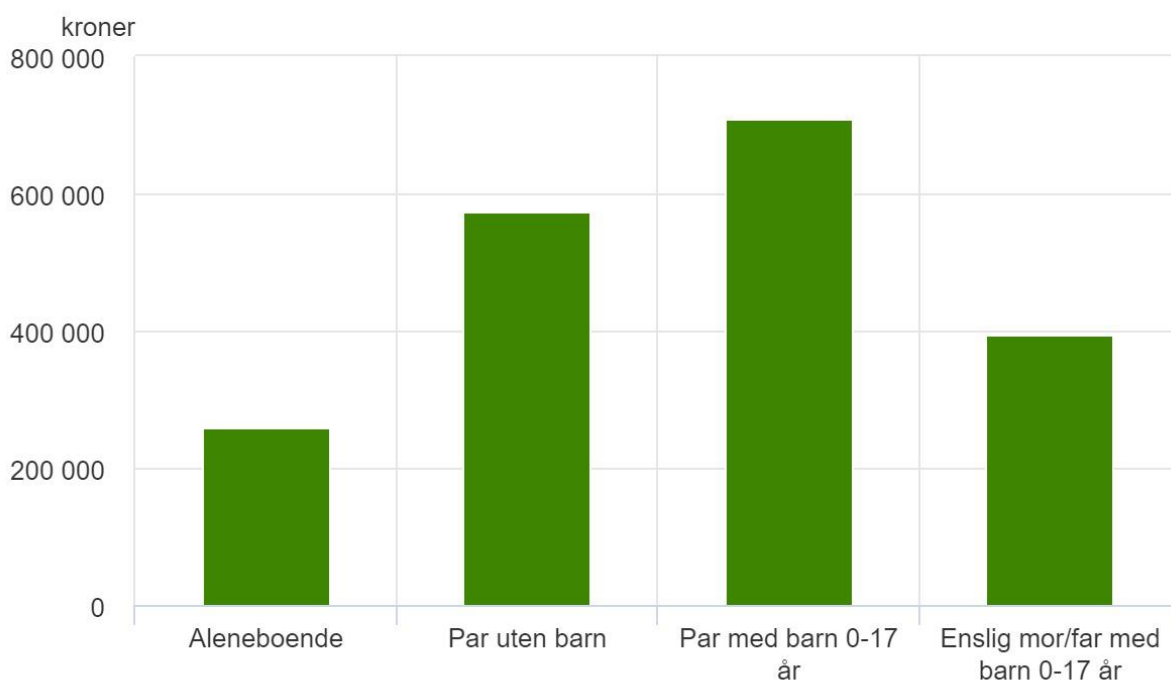
3. Nær de du er glad i – god eldreomsorg, barnehage og skole

Hvordan er det nå?

Kilde: Folkemengde, Statistisk sentralbyrå

Inntekt etter skatt for husholdningene

Kilde: Inntekt og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

- Barn med barnehageplass: 86,5 %
- Elever i SFO/AKS: 60,2 %
- Elever som får særskilt norskopplæring: 6,4 %
- Frivillige barne- og ungdomsforeninger: 15 foreninger
- Barn med plass i kommunal musikk- og kulturskole: 18,8 %
- Elever som får skoleskyss: 42,4 %
- Mottakere av hjemmetjenester 67-79 år: 99,3 per 1000 innbygger
- Gjennomsnitt per bruker av praktisk bistand: 13,3 timer per uke
- Antall plasser i helse- og omsorgsinstitusjoner: 74 plasser
- Utgifter per oppholdsdøgn i institusjon: 2 783 kr

Økonomi – behov for mer men kan ikke øke rammer

PESTEL-funn som har konsekvenser for dette området, drøftet i formannskapet 24.09.18:

PESTEL-funn: Demografisk utvikling – i 2030 er 35 % over 60 år			
Konsekvenser: • Det blir flere eldre • Færre må finansiere for flere	Muligheter: • Sentrumsnære boliger • Eldre er en ressurs • Næringsmuligheter • En liten nedgang i starten av planperioden gir oss fortsatt tid til å legge gode planer	Svakheter: • Private lite lystne på å bygge – lite lønnsomt å bygge når boligprisene er lave • Dårlig folkehelseprofil, færre med høyere utdanning, mange unge uføre.	Tiltak: • Erverve tomter / bygg som ligger lagelig til for utbygging til sentrumsnære leiligheter. • G/S og belysning langs fortau
		Styrker:	Tiltak:

		• Voksne innbyggere i Nome er lojale og blir gjerne i kommunen – hvis mulig • Tradisjon for at eldre bidrar aktivt i lokalsamfunnet • Sentrums-områdene er relativt små	• Klar avgrensing av sentrumsområdene • Helse og omsorgsplan • Tilrettelegge for at eldre kan utnytte restarbeidsevne. • Leksehjelp, integrering • Frivillighetsmelding
	Trusler: • Flere pleietrengende • Store forventninger til tjenester • Folk ønsker mer fritid • Digitalisering av informasjon vil ikke nå ut til de gruppene som ikke er fortrolig med data. • Færre ikke lovpålagte oppgaver kan gjennomføres, eks kultur og aktivitetstilbud.	Svakheter: • Lav gjennomføringsevne med dårligere økonomi. • Kommunen må være effektive i informasjonsarbeidet	Tiltak: • Bruke andre kommunikasjonskanaler for målgruppen som ikke kjenner data. Kartlegge hvem og hvor disse er. • Ungdom hjelpe eldre med digitalisering, Frivillighetssentral eller frivillige koordinerer ungdom og eldre.
		Styrker: • Små samfunn, nært – dugnadsånden – stå opp for hverandre	Tiltak: • Eldre hjelpe unge familier med diverse hussysler • Vurdere hjemmebesøk av leger

Innspill fra folk i Nome:

- Mange mener at det er gode forhold for eldre i Nome, men de uttrykker også bekymring for framtida og utviklingen med flere eldre.
- Mange er opptatt av velferdsteknologi, og det er stor tillit til at dette kan bidra til å gjøre alderdommen bedre for mange.
- Riktig og sentrumsnær bolig står sterkt i folks oppfattelse av hva som er viktig for kommunens eldre framover.
- De aller fleste er godt fornøyd med skolebyggene og barnehager.
- Enkelte i Lunde er opptatt av at kulturskolen ikke tilbyr det samme i begge bygder, noe som er en feil oppfatning.
- Mange uttrykker bekymring for at barn og unge ikke er nok i aktivitet, og at det er for få aktivitetstilbud. Mange uttrykker også bekymring for kulturskoletilbudene til barn og unge.

Innspill fra næringslivet:

- Eldrebølgen kan være en ressurs for næringsutvikling.
- Må bo riktig.

Innspill fra politikerne:

- Det blir enda mer fokus på forebygging i eldreomsorgen, sånn at folk kan bo lengst mulig hjemme og er friske lenger.
- Effektivisere
- Bevare
- Videreutvikle
- Velferdsteknologi
- Økonomi
- Utnytte teknologien både innen velferd og skole/barnehage.
- Kjente omgivelser. Brukere og mennesker i sentrum.

Innspill fra administrasjon og fagmiljøer:

- Til tross for en liten oppgang i antall innbyggere i det siste året, er forventet befolkningsvekst fram mot slutten av kommuneplanperioden svakt negativ.
- Når vi nærmer oss slutten av kommende kommuneplanperiode, har vi 300 færre personer i arbeidsfør alder, og 425 flere personer over 60 år i Nome kommune.
- Demografisk og økonomisk utvikling gjør at kommunen, iflg Kommunal Rapport 2018, er blant de fem kommunene i landet med dårligst utsikter.
- Den demografiske utviklingen gjør at det må harrde grep til for å finansiere selv bare om lag uendret velferdsnivå – Regjeringens meny er (jfr Per Richard Johansen, formannskapet 18.12.17):
  - Økt arbeidsinnsats
  - Økte skatter
  - Økte brukerbetalinger
  - Økt effektivitet i produksjonen av velferdstjenester
- Regjeringens oppskrift for å møte den demografiske utfordringen er en kombinasjon av økt arbeidsinnsats, økte skatter, økte brukerbetalinger og økt effektivitet i produksjonen av velferdstjenester.
- Folkehelseutfordringene i Nome er alvorlige, særlig siden det ser ut til at disse går i arv. Særlig Ulefoss har utfordringer som må tas tak i. UngData-undersøkelsen 2018 viser at det er flere ting vi må adressere på en mer effektiv måte.
-

Lover, regler og føringer som vi må forholde oss til:

- S

Tallenes tale:

Forventet utvikling

- **2030:** Forventet **6 538** innbyggere
- **2040:** Forventet **6 455** innbyggere
- I 2040 vil 35 % av innbyggerne være over 60 år. 46 % vil være i alderen 21-60, og 19 % vil være under 20 år.

4. Nær der du bor – godt samhold

Hvordan er det nå?

Vi gjennomførte en grundig prosess med kommuneplanarbeidet fordi sammenslåingsdebatten² førte til at motsetningene mellom Lunde og Ulefoss blusset opp igjen. Denne konflikten har ført til mange ulike medieutspill og andre reaksjoner i flere år. Da vi ba om innspill til kommuneplan, ba vi ikke om konkrete innspill på denne diskusjonen. Vi ønsket å se om diskusjonen var så betent at den overskygget alle andre spørsmål, eller om det var andre ting som også opptok Nome-heringene. Etter å ha fått alle innspill, gikk vi gjennom materialet og isolerte de utsagnene som omhandlet konflikten. Disse utsagnene er listet opp til venstre i oversikten under. Øverst i tabellen står hvor utsagnet kommer fra. Antall utsagn er listet opp og kolonnen «Totalt» viser hvor ofte hvert enkelt utsagn forekommer.

Av totalt

	Ideverksted barn og unge	Folkemøter Ulefoss 23.01.18, Lunde 25.01.18 (4 x 4 SWOT x 2 møter)	Folkemøte Ulefoss 23.01.18, gruppe- arbeid	Folkemøte Lunde 25.01.18, gruppe- arbeid	Åpent møte i Lunde 23.08.17 (4 x 4 SWOT (antall svar totalt))	Folke- meldinger, gjestebud (antall svarskjema totalt)	Digital under- søkelse (antall svar totalt)	Høringsvar til plan- program	Næringsliv, organisa- sjoner, andre	Totalt	Prosent	Prosent- andel av komment- arene
Lunde vs Ulefoss konflikten - hva mener folket?												
"Kommentar til konflikten Lunde vs Ulefoss"			3	1	2	1	4			11	0,3	7
"Ulefoss får alt"			2			1	7			10	0,3	6
"Lunde får alt"										0	0,0	0
"Lunde bør ha det samme som Ulefoss"				4		6	29			39	1,0	24
"Kommunesammenslåing vil løse problemene"					3	1	12			16	0,4	10
"Lei av krangelen, den ødelegger for oss"				1		1	2			4	0,1	2
"Vil det beste for Lunde" - lokalpatriotiske				7	1		3	1		12	0,3	7
"Vil det beste for Ulefoss" - lokalpatriotiske										0	0,0	0
"Vil ha en samlet kommune"										0	0,0	0
"Dragning mot Bø"		1		1	1	4	12			19	0,5	12
"Dragning mot Grenland"						1	5			6	0,2	4
"Vi i Lunde er gode på dugnad og samhold"				6	4	2	5			17	0,5	10
"Vi på Ulefoss er gode på dugnad og samhold"			2			2				4	0,1	2
"Ulefoss er dårlig"	18						1			19	0,5	12
"Lunde er dårlig"	3									3	0,1	2
"Lundehering skryter av Ulefoss"										0	0,0	0
"Ulefossing skryter av Lunde"		3								3	0,1	2
Totalt ant innspill som kommenterer "Lunde vs Ulefoss"	21	9	2	23	8	19	80	1	0	163	4,3	100
Antall innspill totalt	2019	32	3	6	16	15	1647	10	9	3757		

Som vi ser er det 4,3% av innspillene som omhandler konflikten mellom Lunde og Ulefoss. Vi kan tolke dette materialet som følger:

Hva består konflikten i?

Sentrale tema:

- Kommunesammenslåing
- Legesenter
- Kulturskole

Argumenter:

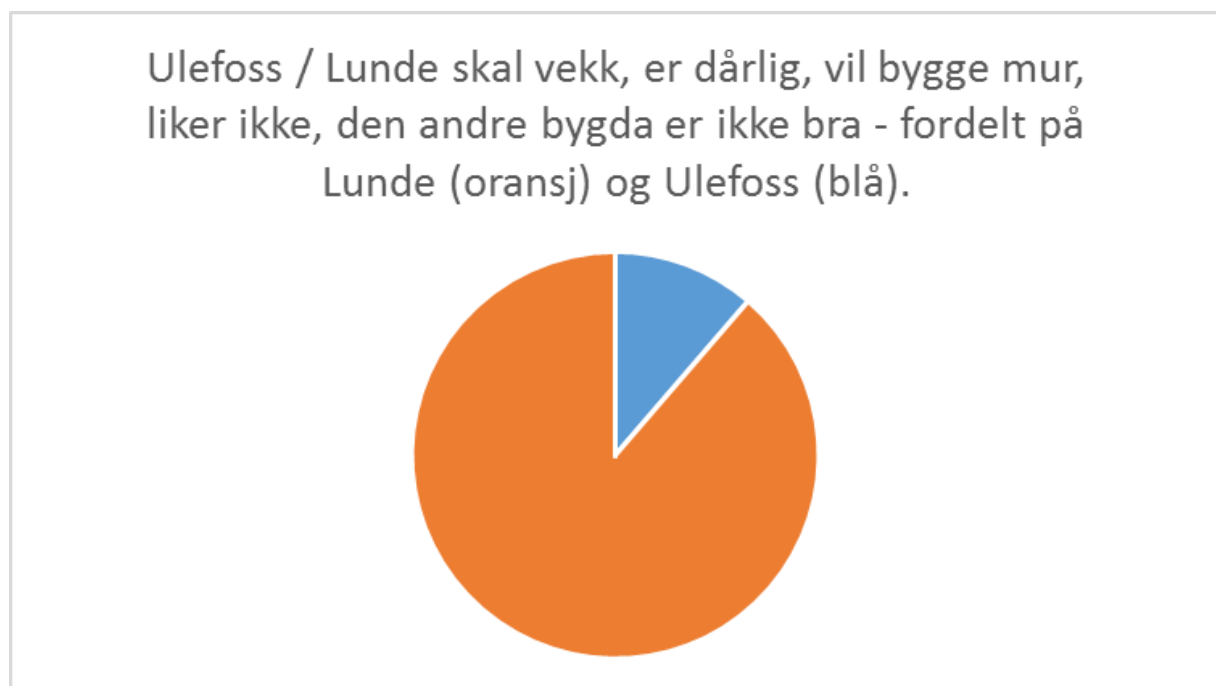
- Lunde bør få likt, eller aller helst mer, enn Ulefoss
- Alt i Bø er bra

² Nome kommune gjennomførte i 2016 en folkeavstemming om sammenslåing med Bø/Sauherad kommune

Hvor stort omfang har den?

- Det ser ut til, utfra materialet, at hovedområdet er Lunde, og at det er 10 – 15 personer i ett miljø med sidegrener, som er sterkest representert under «misnøye»-utsagn. Det er viktig å merke seg at tabellen ikke gir hele svaret. At det er 10-15 personer i samme miljø ser vi også ved å undersøke avsendere av innspill, både individuelle og grupper. For eksempel er det svart 29 ganger under den digitale undersøkelsen at «Lunde bør få det samme som Ulefoss». Her er det 3-4 avsendere som har svart dette på flere spørsmål. Hvert svar teller da som ett utsagn, men det er altså da noen få som har svart det samme mange ganger.
- I det samme miljøet finner vi også sterkest selvbilde, lokalpatriotisme og tro på egne evner.

At antipatien er sterkest i Lunde bekreftes også ved innspill fra barn og unge. Barn fanger fort opp det som er tema ved fotballbanene og middagsbordene. Dermed reproduseres konflikten i nye generasjoner. Under viser vi hvordan Lunde vs Ulefoss argumentasjonen fordeler seg i innspillene fra barn og unges ideverksted «Hvordan ser det ut der jeg bor når jeg blir voksen?»:

Lunde vs Ulefoss: Diskursen og diskurs-holderne:

- De mest sentrale operer under flere ulike paraplyer
- Noen innspill som kan kjennes igjen (her litt omskrevet):
- Lunde får for lite i forhold til Ulefoss, Lunde bør få likt eller mer.
  - Vi er gode på samhold og dugnad i Lunde.
  - Frivilligheten er viktig, og kommunen må støtte frivilligheten mye mer enn i dag.
  - En frivillighetssentral må opprettes.
  - Vi bør slå oss sammen med Midt-Telemark kommune.
  - Kommunen bør bygge sentrumsnære og universelt utformede turstier i Lunde.
  - Kommunen bør ikke konkurrere med private initiativ.
  - Lunde er for dårlige til å få ting fra kommunen.

Hvordan virker konflikten?

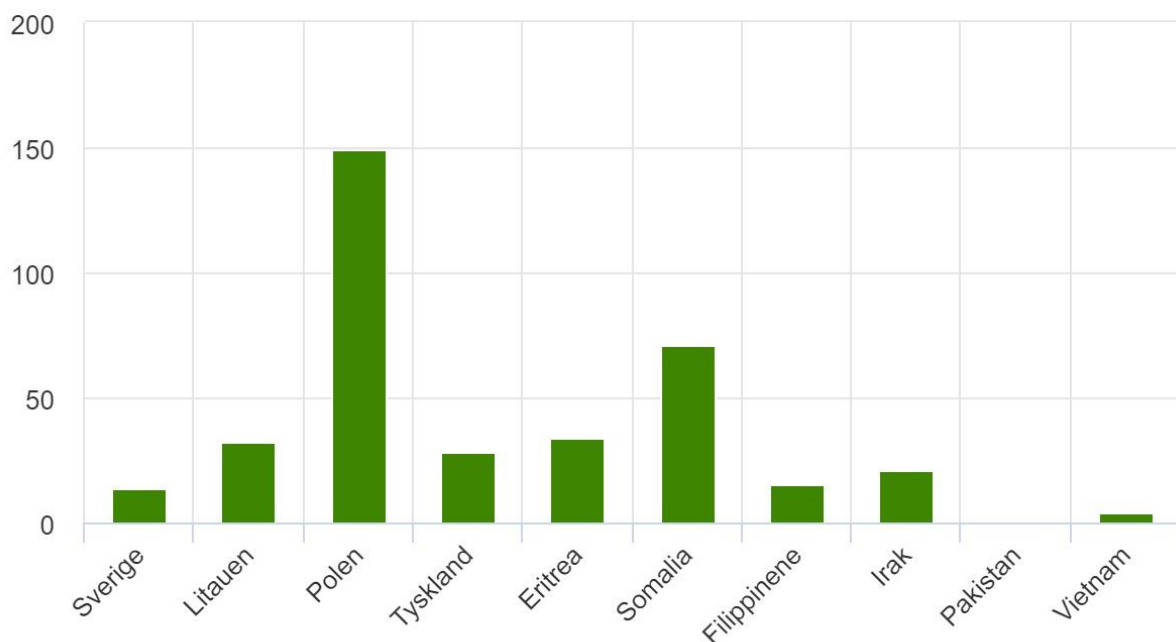
- Farger folks oppfatninger, men ikke holdningene (ennå)

- Bidrar til å så tvil om kommunens intensjoner
- Påpeker en påstått (men ikke dokumenterbar) urettferdighet
- Legitimerer kampen for «egen» vinning

Hva er årsaken?

- Noen få personer bruker den påståtte konflikten til å skape en følelse av urettferdighet, slik at visse saker får fokus
- Da kan vi stille spørsmålet: Hvem vinner og hva vinner de?

Personer med innvandrerbakgrunn. Utvalgte land.

Kilde: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, Statistisk sentralbyrå.

Figuren viser hvor mange personer som bor i kommunen som enten har innvandret selv eller er barn av to innvandrere med bakgrunn fra utvalgte land.

- I Nome bodde det i 2018 totalt 865 personer med innvandrerbakgrunn eller foreldre som er innvandrere. Disse kom fra følgende regioner:
- 471 kom fra Europa
- 140 kom fra Afrika
- 241 kom fra Asia
- 13 kom fra det amerikanske kontinentet.

PESTEL-funn som har konsekvenser for dette området, drøftet i formannskapet 24.09.18:

PESTEL-funn: Noen krefter holder liv i konflikten Lunde / Ulefoss

Konsekvenser: L/U får uforholdsmessig stor plass i forhold til faktisk omfang	Muligheter: - En liten gruppe er håndterbart - Lokalpatriotisme som ressurs - Dynamikk	Svakheter: - Redsel for kritikk - Vegring for å ta oppgjør med de det gjelder (opinionsleaderne)	Tiltak: - Opphør av særbehandling - Engasjere den gruppen som dette gjelder til mottiltak
		Styrker: - Flere butikker pga lokalpatriotisme - Vilje til framsnakking og samarbeid blant de fleste - Flertallet er ikke i den negative gruppa - Bygdene utfyller hverandre	Tiltak:
	Trusler: - Lammer kommunen - Dårlig omdømme - Energitap - Hindrer vekst og utvikling - Snakker med to stemmer - Negative følelser, vondt for folk - Udemokratisk - Fraflytting, tap av tilflyttere - Økonomisk tapssituasjon, kan ikke gjøre det som er mest effektivt og lønnsomt	Svakheter: - Irrasjonelle handlingsmønstre - Klarer ikke jobbe langsiktig	Tiltak:
		Styrker: - Nye generasjoner vokser opp med flere felles arenaer og en annen verdensforståelse (globalt samfunn) - Kanalen er i begge bygder	Tiltak:

PESTEL-funn: Store sosioøkonomiske utfordringer og dårlig folkehelseprofil i Nome			
Konsekvenser: Eldre får tidligere pleiebehov	Muligheter: Det settes av midler til tiltak	Svakheter: Lite kommunikasjon internt, over	Tiltak: Tverrfaglige tiltakspakker

• Flere utenfor arbeidslivet • Flere pleietrengende • Høye kostnader • Store utbetalinger over sosialbudsjettet		etatsgrenser. Får ikke utnyttet faglig styrke.	basert på forebygging av sosial ulikhet i helse, tidlig innsats.
		Styrker: • Stor kompetanse på ulike fagfelt i org.	Tiltak: •
	Trusler: • Ungdom som sliter. • Nedarvede mønstre blir ikke brutt	Svakheter: •	Tiltak: • «Sommerjobbgaranti» for alle ungdom etter 10.klasse. • Etablere gode praksisplassordninger.
		Styrker: • Vet stort sett hvem de unge er, ikke mange – håndterbar gruppe	Tiltak: • All-idrett for ungdom. • Utstyrssentral. • Studentboliger på sykehjem. • Alle barn i aktivitet – «Alle med». • Ukentlig leksehjelptilbud for 8.-10. trinn og vgs.

Innspill fra folk i Nome:

- Mange i Nome, uavhengig av tettsted, opplever at akkurat stedet de bor på er kjent for sin dugnadsånd og mangfoldige, store frivillighet. Dugnadsånd og frivillighet ser ut til å være kjernen i holdningene til stedet.
- Mange i Nome snakker om «vi og dem», men da på en måte som at de er mer opptatt av at folk flest snakker som om det er vi og dem, ikke at det faktisk er det. Det virker noe komplisert, men det har med selvbilde å gjøre: Nome-heringer TROR det er mer skille enn det er i virkeligheten.
- Mange nevner at man ikke er flinke nok på framsnakking og heia, men samtidig mener enda flere at positivitet og samhold kjennetegner Nome-samfunnene. Det betyr at mange er opptatt av diskusjonen om en splittet kommune, men de opplever ikke splittelsen selv.
- Mange opplever Nome-heringer som lukket og at de har nok med seg selv. Man må ha en grunn for å komme i kontakt. En slik grunn kan være frivillighet eller treffpunkter knyttet til livssituasjon: Skole, barseltreff, interesse. Den direkte kontakten er viktig, men vanskelig.

Innspill fra næringslivet:

- Tillitsmeldinga 2018 viser lav tillit til kommunen i næringslivet

Innspill fra politikerne:

- En mindre gruppe holder liv i konflikten Lunde og Ulefoss
- Bygge opp om tettstedene, som unike rundt egenarten
- To forskjellige kulturer, mangel på tillit
- Energitappende
- Gode kommunale tilbud, og likebehandling. Tilrettelegge og være medspiller for å løse ulike utfordringer og bygge opp under egenarten. Begge tettsteder er unike og det bør ikke være «alt over alt».

Innspill fra administrasjon og fagmiljøer:

- Lunde vs Ulefoss er energitappende og må håndteres.
- Se for øvrig tidligere informasjon om L/U.
- Det er ikke geografisk langt mellom bygdene
- Likt begge steder taper økonomi og ressurser
- Vareide, Telemarksforskning: Det er viktig for en kommunes attraksjonskraft at kommunen jobber med attraktivitetsfaktorene:
  - «Omdømme»: Skape et positivt bilde av stedet, bli vurdert som et sted å flytte til, et sted å besøke, et sted å etablere bedrift.
  - «Stedlig kultur og identitet»: Lokal identitet, samarbeidsånd og tillit, optimisme, risikovilje, investeringslyst, interesse for å være med å utvikle stedet.

Lover, regler og føringer som vi må forholde oss til:

- [Samhandlingsreformen](#)
- [Helse- og omsorgsloven](#)
- [Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven](#)

Konsekvensutredninger

En del utbygginger og andre tiltak kan ha konsekvenser for miljø og samfunn. Kommunen må derfor vurdere konsekvenser, og være særlig obs på om konsekvensene er alvorlige for miljø eller samfunn. En konsekvensutredning er omfattende, og kommunen trenger ofte hjelp til å gjennomføre dette.

Kommuneplanen skal si noe om behovet for konsekvensutredninger. Her gir vi en kortfattet oversikt over hva det vil innebære i planprosessen.

- Kommunen er pålagt å gi forutsigbare rammer og retningslinjer for nye utbyggingsformål og framtidig arealbruk. Konsekvensvurderinger og Risiko og sårbarhet i ROS-analyser er aktuelle verktøy å bruke. Disse analysene skal også brukes når kommunen skal vurdere ulike utbyggingsområder. ROS-analyser kan være en hjelp når kommunen skal prioritere ulike arealer mot hverandre. I slike analyser kan det være viktig å se på flom, skredfare, (jordskred / steinsprang / snøskred osv), ustabil grunn / kvikkleire eller spesielt utsatte områder for erosjon, bakgrunnsstråling eller forurensede arealer.
- Boligområder – gjennomgang av eksisterende ikke regulerte boligområder og næringsområder.
- Langsiktige arealstrategier: Kommunen bør gjennomgå sin arealbruk særlig med tanke på bevaring av dyrka mark og større sammenhengende jordbruksarealer. Her bør det utarbeides en forutsigbar arealpolitikk.

- Vurdering av boligbygging i sentrum og sentrumsnære områder. Større eneboligtomter i områder med spredt utbygging.
- Strategier for bevaring av naturområder, friluftsområder osv. må avveies mot utbyggingsformål av boliger, hytter, næringsområder osv.
- Strategier for folkehelse i arealplanleggingen. Mål og strategier for gang og sykkelveier.
- Kommunens samferdselspolitikk: Strategier for nybygging, vedlikehold, kollektivbruk osv. Hvordan skal kommunen ivareta sine interesser på en god måte.

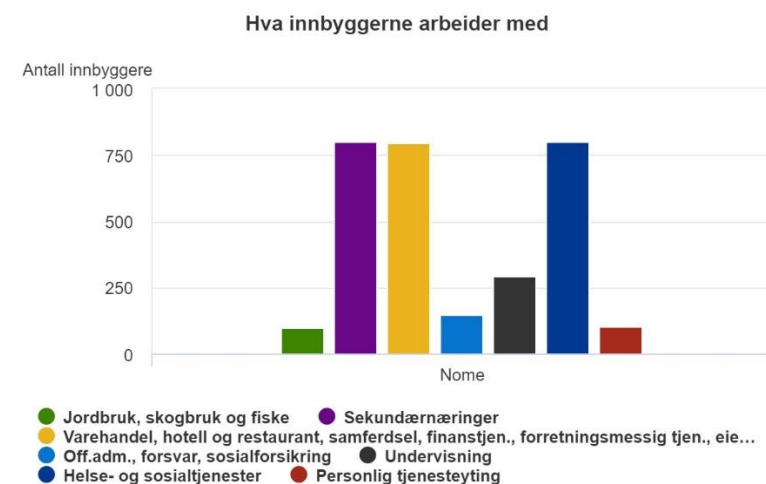
Tallenes tale:

-

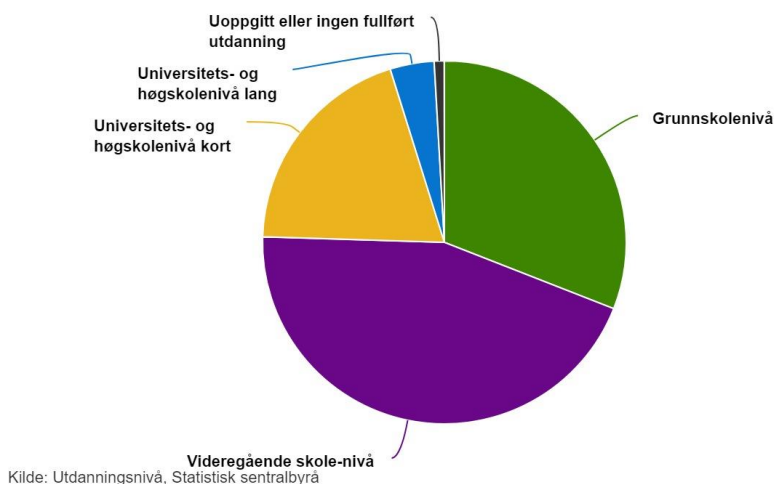
5. Nær jobben – gode jobber, arbeidskraft og kompetanse

Hvordan er det nå?

Nome kommune har videregående skole med to avdelinger, Søve og Lunde. Det er fylkeskommunen som har ansvar for vgs.

Høyeste fullførte utdanningsnivå for personer 16 år og over

- Fullført høyere utdanning: 23,4 % (landsgjennomsnitt 33,4 %).
- 6,5% av kommunens totalareal er i jordbruksareal i drift
- 63% av kommunens totalareal er produktivt skogareal
-

Arbeidsplasser: offentlig (kommune), lokal næring, landbruk og pendling til nabokommuner.

PESTEL-funn som har konsekvenser for dette området, drøftet i formannskapet 24.09.18:

PESTEL-funn: Endringer i arbeidsstruktur			
Konsekvenser: • Folk vil jobbe mer fritt og bosette seg der de har lyst • Gode bokommuner blir mer attraktive • Mindre lojale arbeidstakere	Muligheter: • Fokus på der Nome er best for noen av de som er attraktive innbyggere	Svakheter: • Lite strategisk jobbing med temaet • For mange, spredte tiltak og strategier • Hva selger vi egentlig?	Tiltak: • Samle initiativene og jobbe mer strategisk og målretta
		Styrker: • Fornøyde innbyggere	Tiltak: •
	Trusler: • Folk kan velge å flytte ut av	Svakheter: • Dårlig nettdekning	Tiltak: • Styrke nettilgangen og mobildekningen i

	kommunen hvis det ikke er attraktivt nok • L/U-konflikten ødelegger attraksjonskraft • Kommunen ikke attraktiv nok som arbeidsplass	• Ikke gode nok på å ta tak i nye muligheter • Vanskelig å tiltrekke kompetente folk med lave lønninger i kommunal sektor • Folk blir lenge i jobb, reduserer dynamikk	alle deler av kommunen og si fra om dette på togene • Oversikt over dårlig nett, dialog med beboerne i disse områdene, hjelpe med innbyggerinitiativ for å sikre statlige midler til utbygging • Digitaliseringsstrategi • Jobbene må gjøres attraktive nok selv med lav lønn
		Styrker: • Har lav turnover, lojalitet preger arbeidskulturen i Nome	Tiltak: •

PESTEL-funn: Videregående skoler			
Konsekvenser: • Kompetanse • Ungdomstilbud • Bostedsfaktor • Arbeidsplasser	Muligheter: • Fortsatt VGS i kommunen • Godt vertskap gir framtidige innbyggere	Svakheter: • L/U – konflikten gjør at kommunen ikke framstår som en samlet kommune. • Kan ikke forvente fortsatt to vgs?	Tiltak: • Bistå skolene i å etablere og styrke sin identitet, sine spesialdisipliner og strategier, ved hjelp av lokalt næringsliv og USN
		Styrker: • Erfaring som vertskapskommune. • Har oversikt over målgruppas behov (Elev og studentmeldingen 2018)	Tiltak: • Prioritere tiltak fra elev og studentmeldingen • Styrke felleskapet om Midt-Telemark regionen som utdanningssted
	Trusler: • Diskusjoner rundt linjer og bevaring. • For å beholde skolen må det være relevant at den ligger akkurat her.	Svakheter: • Ikke kommunal oppgave, kan kun påvirke. • Mangel på tillit mellom politikere, administrasjon og næringsliv (Telemarksforskning 2018)	Tiltak: • Kommunisere at Nome er samlet og har fokus på vgs, mot fylkespolitikkerne og andre • Formalisere avtale mellom Nome vgs og

			kommunen som kunde av skolenes tjenester
		Styrker: Næringslivet er engasjert	Tiltak: Kommunen skal videreutvikle og styrke et langsiktig samarbeid med og mellom næringslivet og vgs

PESTEL-funn: Nye energiløsninger			
Konsekvenser: Omlagging blir påkrevd på grunn av økonomi og miljø	Muligheter: - Spare penger på lang sikt - Fensfeltet kan bli en gamechanger	Svakheter: For lite kompetanse i organisasjonen til å håndtere Fensfeltet – ekstremt stor sak	Tiltak: Utarbeide en strategi for hvordan håndtere Fensfeltet, innhente ekstern kompetanse fra overordna myndigheter
		Styrker:	Tiltak:
	Trusler: Dyrt på kort sikt	Svakheter:	Tiltak:
		Styrker:	Tiltak:

PESTEL-funn: Generelt høyere kompetansenivå			
Konsekvenser: Stadig viktigere med kompetanse – stadig høyere krav	Muligheter: En god bokommune kan være attraktiv for de gode hodene.	Svakheter: - Studentboliger mangler - Studentene / ungdommene flytter ut av kommunen og kommer ikke tilbake - Riktig boligstruktur for riktige folk	Tiltak: Enes om målgruppe – hva vil denne målgruppa ha?
		Styrker: Mange har god barndom i Nome og kan tenkes å flytte hjem igjen etter endt utdanning	Tiltak: - Sørge for god oppvekst - Oversikt over de som har flyttet ut - Tilbud om å flytte hjem igjen må

			inkludere relevant jobb Mårettet tilflyttingsarbeid
	Trusler: - Kommunen klarer ikke å få tak i de beste hodene. - Kommunen faller tilbake på grunn av lavt utdanningsnivå i befolkningen. - Næringsliv etablerer seg der kompetansen er, kompetansen utvikles der næringslivet er - klustering	Svakheter: - Lønnsnivå generelt lavt i kommuneorganisasjonen. - Lav andel høyere utdanning allerede fra vgs-nivå i kommunen. - Stadig diskusjon rundt VGS-struktur - Dårlig kollektivtilbud Lunde – Bø og Lunde – Grenland	Tiltak: - Andre goder må sikre rekruttering av kompetanse i organisasjonen - Hindre frafall i vgs ved tidlig innsats i ungdomsskolen. - Videreutdanningsmuligheter
		Styrker: - Nærhet til hele utdanningsløpet - Kort til USN Bø og Porsgrunn – gode veger	Tiltak: Bygge billige studentboliger og tilby gratis for studenter som vil bo i kommunen og pendle til USN + tilby sommerjobb i kommunen

PESTEL-funn: Mulige ressurser i Fensfeltet			
Konsekvenser: - Mulig utvinning: - Thorium - REE	Muligheter: Store forretningsmuligheter	Svakheter: Org har ikke faglig kompetanse til å håndtere en evt Klondykesituasjon	Tiltak: Strategi for håndtering av Fensfeltet, med hjelp fra overordna myndigheter
		Styrker: Har tid til å planlegge	Tiltak:
	Trusler: - Jordvern – plassering av anlegg - Radioaktivt avfall - deponi - God håndtering av lokalbefolkningen - Konkurranse fra Kina og Japan - Må komme folk i Nome til gode	Svakheter: For lite kompetanse i org til å håndtere (areal)utfordringene på en best mulig måte	Tiltak: Søke råd fra overordna myndigheter, undersøke hva som er gjort andre steder
		Styrker: God lokalkunnskap	Tiltak:

Innspill fra folk i Nome:

- Mange er opptatt av hele utdanningsløpet, fra barnehage til videregående.
- Mange uttrykker bekymring for at videregående skoler skal legges ned. Dette er først og fremst en bekymring knyttet til bolyst og å få unge til å bli boende.
- Det er få eller ingen som nevner videregående skolars rolle i kompetansetilfang til lokale bedrifter eller rekruttering til USN Bø.
- Svært mange nevner turisme som en viktig mulighet for Nome. Dette er uavhengig av bosted. Telemarkskanalen med slusene er desidert viktigst for ønsket turistsatsing. Deretter kommer naturen, Ulefos Hovedgaard og Øvre Verket. Telemarkskanalen er også en viktig identitetsmarkør.

Innspill fra næringslivet:

- Telemarkskanalen er svært viktig for mange i turistsammenheng.
- Store og små tiltak som næringa mener skal bidra til å styrke turistsatsingen.
- Dersom kommunen skal satse på turisme, må det gjøres store og langsiktige grep, for å lykkes.
- Stimulere til private initiativ, slik at potensialet kan tas ut.
- Kommunen må legge til rette for utvinning av mineraler og landbruk.
- Bærekraftig utvikling.
- Kompetanseutvikling og videregående skole.
- Kommunen må bidra til å spille de videregående skolene gode til å møte markedets behov for kompetanse.
- Riktige næringstomter som møter det reelle behovet. RV36, Sagamoen. Mot vekstområder.

Innspill fra politikerne:

- Ha tilgang til gode og raske IT løsninger.
- Videreutvikle «kompetansehus-modellen».
- Ha fokus på vekstnæringer. Se forbi tradisjonelle næringer.
- Sterke faglige kontorfellesskap med bred kompetanse for fremtiden.
- God tilgang til allsidig utdanningsløp, viktig for god kompetanse, rekruttering til næringslivet
- Samarbeid kommune, fylke, USN og næringsliv for å tilby kompetanseheving på ulike nivå. Digitale løsninger.
- Styrke utdanningstilbudet på videregående og universitetsnivå i midtfylket
- Opprettholde utdanningstilbudene, få gehør hos skoleeier
- Sammen med næringslivet tenke langsiktig med tanke på framtidsrettede utdanningsløp
-

Innspill fra administrasjon og fagmiljøer:

- Må møte de reelle behovene i boligmarkedet og infrastruktur.
- Veksten i reiselivet internasjonalt og nasjonalt er svært stor. Nome tar ikke del i denne veksten. De som vokser mest, er de som har:
  - særlige naturgitte forutsetninger (eks fjord-Norge, nordlys, særlige naturgitte forutsetninger som Trolltunga),
  - stor kulturtetthet (Oslo, Bergen)
  - eller et hyttemarked (hver hytteturist bruker i snitt 1000 NOK / døgn, hvorav min 50 % legges igjen i kommunen hvor hytta befinner seg).
- Det er de som investerer og planlegger målrettet for turisme som vinner i lengden, med noen særlige unntak – som Odda, hvor Trolltunga-turismen tok kommunen «på senga».

Lover, regler og føringer som vi må forholde oss til:

- S

Tallenes tale:

- I 2035 vil Norge ha behov for 90.000 faglærte, jfr tall fra NHO.
- Antall arbeidsplasser i ulike bransjer og sektorer i Nome (Knut Vareide, «Arbeidsplassutvikling og tillit i Nome, 2017»):
-

	2002	2005	2008	2011	2014	2015	2016	2017	Endring 2017
Anna industri	173	200	171	94	86	62	59	67	8
Fisk	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Gruve	0	0	1	0	3	0	0	0	0
Landbruk	81	100	114	89	92	85	82	83	1
Næringsmidler	0	0	1	0	2	1	1	0	-1
Olje- og gasstjenester	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Olje- og gassutvinning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prosessindustri	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Teknisk/vitenskap	8	8	13	10	9	8	8	6	-2
Tele og IKT	4	10	4	2	1	2	2	6	4
Verktedindustri	329	316	362	358	386	323	329	310	-19
Sum basis	595	634	666	553	579	481	481	473	-8
Aktivitet	40	47	36	37	38	42	45	47	2
Handel	203	173	183	177	174	179	178	165	-13
Overnatting	10	16	2	0	5	8	9	10	1
Servering	23	22	20	20	23	13	20	26	6
Sum besøk	276	258	241	234	240	242	252	248	-4
Agentur og Engros	13	12	11	10	7	12	9	12	3
Bygg og anlegg	101	106	111	148	189	179	171	179	8
Diverse	82	85	85	77	75	107	89	83	-6
Finans, eiendom, uteie	64	55	63	63	42	31	26	23	-3
Forr tjenesteyting	24	25	26	34	41	38	46	46	0
Transport	81	72	89	77	86	77	84	89	5
Utleie av arbeidskraft	22	19	63	107	110	2	2	2	0
Sum regionale	387	374	448	516	550	446	427	434	7
Lokale næringer	38	49	72	69	63	69	43	61	18
Sum næringsliv	1 296	1 315	1 427	1 372	1 432	1 238	1 203	1 216	13
Kommune	843	786	807	833	858	885	881	868	-13
Fylke	130	139	131	121	109	113	113	121	8
Stat	39	37	34	48	36	35	44	42	-2
Sum offentlig	1 012	962	972	1 002	1 003	1 033	1 038	1 031	-7
Sum arbeidsplasser	2 308	2 277	2 399	2 374	2 435	2 271	2 241	2 247	6

6. Nær brukervennlig natur – godt å bruke naturen

Hvordan er det nå?

Alle i Nome har nærhet til natur som kan brukes og oppleves. Ikke for ekstremopplevelser, men gode opplevelser i skog og på vann

PESTEL-funn som har konsekvenser for dette området, drøftet i formannskapet 24.09.18:

PESTEL-funn: Miljølovgivning og jordvern skjerpes			
Konsekvenser: • Kan ikke bygge hvor man vil. • Kommunen må si nei	Muligheter: • Bedre miljø • Fortsatt landbruk	Svakheter: • •	Tiltak: •
		Styrker: •	Tiltak: •
	Trusler: • Potensielt fine tomter kan ikke bygges ut. • Fradeling til bolig på landbrukseiendommer. • Kommunen oppfattes som vrang	Svakheter: •	Tiltak: •
		Styrker: •	Tiltak: •

Innspill fra folk i Nome:

- Folk i Nome er opptatt av natur, men ikke av miljøvern og klima.
- Det ser ikke ut til at interessen for å sykle kommer av behovet for mindre trafikk eller klimatiltak.
- Det kan virke som om den generelle sykkeltrenden inspirerer også Nome-heringene til sykling, men at den generelle tilretteleggingen er for dårlig – hadde det vært bedre tilrettelagt ville flere syklet, mer.
- Svært mange innspill kommenterer naturen og alt den byr på av muligheter: Fiske, ski, turmuligheter, sykkel, badeplasser, båtliv osv. Natur er svært viktig for folk i Nome.

Innspill fra næringslivet:

-

Innspill fra politikerne:

- Alle i Nome har nærhet til natur som kan brukes og oppleves. Ikke for ekstremopplevelser, men gode opplevelser i skog og på vann

Innspill fra administrasjon og fagmiljøer:

- Klimaforebygging er viktig i arealsammenheng, både med tanke på å begrense og redusere utslipp, men også avbøtende tiltak når klimaet endrer seg.
- Det vurderes å utarbeide et eget kart for hensynssoner i forbindelse med arealdelen av kommuneplanen, slik at kommunen til enhver tid kan være oppdatert på flom, erosjon av matjord, rasfare mm.
- ATP Telemark indikerer nullvekst i biltrafikk og handlingsdelen inneholder tiltak som skal føre veksten i persontransporten over på sykkel, kollektiv og gange. Blanding av arealtiltak, g/s-satsing og kollektivstyrking i Grenland. Kollektivsatsingen i distriktene følges ikke opp tilsvarende.
- Også i distriktskommunene i Telemark må det satses på fortetting, ingen utbygging av matjord, styrking av sentrum, g/s, mindre transport og kollektivløsninger.

Lover, regler og føringer som vi må forholde oss til:

- Prop. 77 L (2016–2017): Lov om klimamål (klimaloven)
- [Flaum- og skredfare i arealplaner](#) reg. 22. mai 2014 (NVE 2/2011)

- [Naturmangfoldloven](#)
- [Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal-, og transportplanlegging](#) (2014) – virker sammen med [ATP- Telemark](#)
- [Barn og unge sine interesser i planlegginga](#) (1995)
- [Verna vassdrag](#) (1994)
- [Klima- og energiplanleggingen i kommunene](#) (2009) Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene
- [Retningslinjer for universell utforming](#)
- [Jordloven](#)
- [Nasjonal jordvernstrategi](#)
- [Lov om beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret \(sivilbeskyttelsesloven\)](#)
- [Forskrift og veileder](#)

Tallenes tale:

- Klimautslipp skal reduseres med 40% av referanseåret 1990, innen 2030.

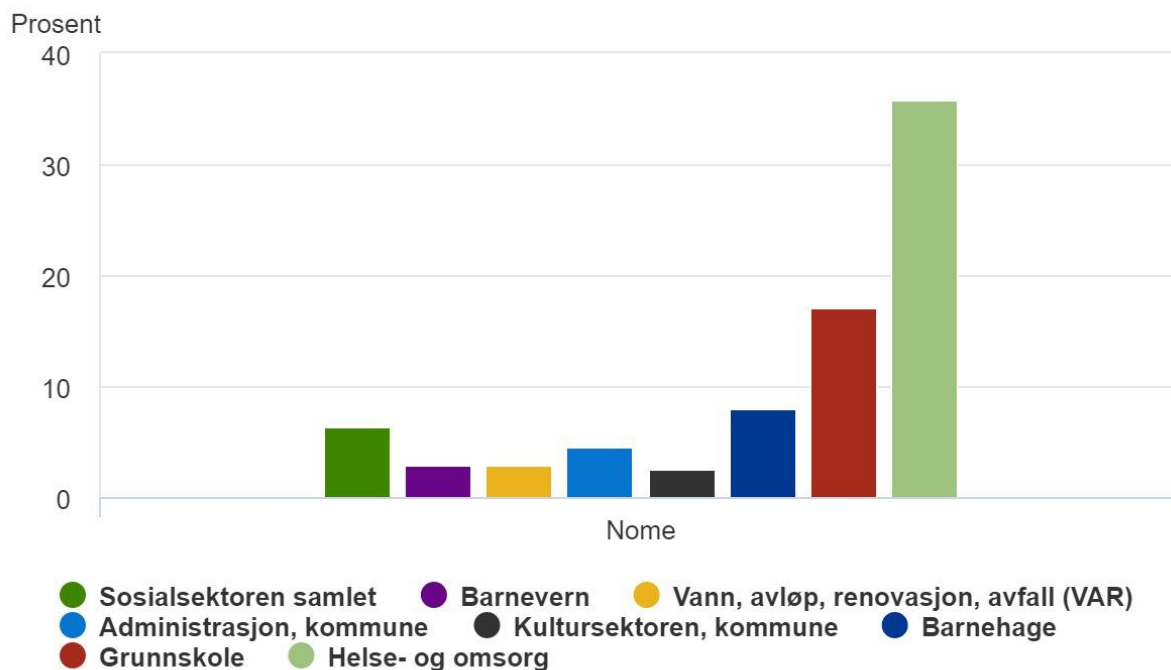
7. Nært til kommunen – god kommune

Hvordan er det nå?

- Driftsresultat 2017: 2,1 %
- Kommunens lånegjeld per innbygger: 86 049 kroner
- Kommunens driftsinntekter per innbygger: 99 836 kroner
- Kommunens driftsutgifter per innbygger: 97 970 kroner

Utgifter etter utvalgte områder

Kilde: Kommuneregnskap, Statistisk sentralbyrå

Finansielle nøkkeltall

- gode tjenester,
- lett å få kontakt med de man trenger,
- korte avstander til kommunal infrastruktur,
- tildels dårlige veger (plage for næringslivet),
- for dårlig utbygget g/s stier langs hovedvegene,
- noen negative røster (som er med på å svekke omdømmet vårt),
- demografiske utfordringer,
- sterk frivillig sektor (bruker vi de nok?),
- gode formålsbygg,
- lav turnover

PESTEL-funn som har konsekvenser for dette området, drøftet i formannskapet 24.09.18:

PESTEL-funn: Regionreform og kommunereform			
Konsekvenser: • Uklart • Ny nabokommune • Fortsatt del av Midtre Telemark • Dårligere økonomi • Kommunestruktur ikke ferdig – en pågående prosess	Muligheter: • Nye statlige oppgaver delegeres til Nome • Større region som kan stille seg bak Fensfeltet som en unik ressurs • Kapasitetsutfordringer VGS andre steder, kan få elever til Nome • Midt-Telemark kommune ekspansiv, kan nyte godt av å ligge i samme region, vil være attraktiv for statlige arbeidsplasser, et tyngdepunkt for studier og næring. • Nome kan styrkes ved godt samarbeid	Svakheter: • Har ikke apparat til jobbe for dette	Tiltak: •
	Trusler: • Vanskelig å tilby tjenester med tilstrekkelig faglig kvalitet innenfor helse • Dårligere økonomi • Uforutsigbart hvor utgiftene kommer • Midt-Telemark kan se seg selv som store og gode nok, og ikke trenger Nome lenger	Styrker: • Lokal forankring og entusiasme rundt egne prosjekter • Lokal identitet knyttet til Fensfeltet	Tiltak: • Skape en unik stedsidentitet – hva vi er gode på
		Svakheter: • Har høy gjeldsgrad • Har begrenset påvirkningsmuligheter	Tiltak: • Lavt låneopptak og fokus på avsetning i fond • Presisere hva Nome kan tilby i et samarbeid med andre kommuner, hva bringer vi til bordet?
		Styrker: • Oppfyller kravene i barnehagenormen • God bokommune	Tiltak: •

PESTEL-funn: Usikre og mindre inntekter, større behov medfører økte kostnader			
Konsekvenser: • Usikker ressurstilgang på kort sikt • Kommunen får dårligere økonomi	Muligheter: • Riktig prioritering gir større spillerom • Omlegging framfor småsparing – mer	Svakheter: • Sårbart i forhold til størrelse • Mangel på tid til å gjøre de rette grepene, får ikke	Tiltak: • Kompetanseoverføring • Samlokalisering og samarbeid mellom fagmiljø • Ledelsesansvar å prioritere omlegging

	rasjonell og effektiv drift Tenke nytt - smart kommune	utnyttet kompetanse	
		Styrker: Generasjonsskifte i organisasjonen	Tiltak: - Forankre endringsvilje i organisasjonen ved å rekruttere de riktige folkene. - Oversikt over hvilken kompetanse som er nødvendig framover – hva har vi og hva trenger vi? - Kontinuerlig kompetanseutvikling i organisasjonen, stimuleringsmidler og utviklingsmuligheter for ansatte
	Trusler: - Sliter på organisasjonen - Investeringsvnen reduseres - Levere samme tjenester til høyere pris	Svakheter: - Går rundt grøten, osthøveltiltak - Organisasjonen (politikere + administrasjon) klarer ikke å prioritere	Tiltak: - Samordne SMARTE mål for alle tjenestene - Prioritere: Nome kommune skal ha 2% av totale driftsinntekter på fond i 20x
		Styrker: - Er på riktig vei, har styrket kommunens økonomi noe i de siste årene - Har gjennomført store investeringer og har nå gode formålsbygg som kan vare lenge - Har gode fagfolk som kan kaste seg rundt og finne gode løsninger - Flinke til å få mye for lite	Tiltak: - Vedlikehold på nye bygg slik at de varer lenge

PESTEL-funn: Digital transformasjon			
Konsekvenser: - Velferdsteknologi - Pending	Muligheter: Mer kostnadseffektiv drift	Svakheter: Dårlig økonomi gir lav investeringsvne	Tiltak: Samarbeid med MT og Grenland

Færre tradisjonelle jobber	Tilflytting		for å ta ned investeringsbehov
		Styrker: Selvstendige ansatte med høy kompetanse og lang erfaring	Tiltak: Plan for digitalisering av kommunens tjenester – hva kan og skal digitaliseres?
	Trusler: - Arbeidsledighet - Større forskjeller – de som kan og de som ikke kan	Svakheter: Stor forskjell tradisjonelt – kompetanse og sosialt	Tiltak: Plan for digitalisering av kommunens tjenester – hva kan og skal digitaliseres?
		Styrker:	Tiltak:

PESTEL-funn: Robotisering			
Konsekvenser: Arbeidet endres i flere bransjer	Muligheter: - Billigere helse og omsorg - Løsning på noen utfordringer ift demografi – ressurser til de som trenger det mest - Bedre tid i omsorgsyrkene - Miljøvennlig landbruk	Svakheter:	Tiltak:
		Styrker:	Tiltak:
	Trusler: - Færre arbeidsplasser - Kaldere samfunn - Bortfall av strøm / internett	Svakheter:	Tiltak:
		Styrker:	Tiltak:

PESTEL-funn: Nye måter å kommunisere på			
Konsekvenser: Innbyggere og mulige tilflyttere fanger opp	Muligheter: - Fortelle vår egen historie - Nå ut til flere	Svakheter: Har ikke kompetanse i organisasjonen til å utnytte denne	Tiltak: - Tilsette informasjonsrådgiver - Kursing av ansatte i kommunikasjon og klart språk

informasjon på nye måter	Mer dialog, mindre enveiskommunikasjon	muligheten fullt ut	
		Styrker: - Har mange gode historier og et godt utgangspunkt i det nære og det gode Nome, for folk som bor her - Mange villige ambassadører	Tiltak:
	Trusler: - Negative ting spres raskere enn før - Mange som kommuniserer - Folk forventer mer	Svakheter: Har noen få som ønsker å spille på negative saker for å bygge sin egen agenda	Tiltak:
		Styrker: Mange som er positive og som også er lei av konflikt	Tiltak:

PESTEL-funn: Klimaendringer, virkninger			
Konsekvenser: - Flom - Ekstremvær - Bortfall av landbruksjord - Risiko infrastruktur	Muligheter: Forebyggende tiltak	Svakheter:	Tiltak: Kartlegge flaskehalser, flomveger osv
		Styrker:	Tiltak:
	Trusler: Større katastrofer og farlige situasjoner, forårsaket av ekstremvær	Svakheter: Kommunen er ikke gode nok på kommunikasjon – eier ikke egen historie	Tiltak: - Hensynsonekart - Prioriteringsliste for forebyggende tiltak
		Styrker: Beredskapsarbeid har høyt fokus	Tiltak: Koordinere beredskapsplan, risikovurdering også for Fen

PESTEL-funn: Klimaendringer, forebygging			
Konsekvenser: - Transport - Bolig	Muligheter: - Energieffektivisering - Fortetting	Svakheter: - Lite oversikt - Eksisterende klimaplan (felles med	Tiltak: Utvikle ny, spisset og konkret

• Avfall • Mat • Jordbruk	• RE • Robotisering i jordbruket • Omlegging av transportmønstre - G/S – mer bevegelse er bra for folkehelsa også	MT) er gått ut, lite konkret og spisset	klimaplan med fokus på de store klimasektorene: Transport, bolig, avfall, mat.
		Styrker: • Gode på ENØK i kommunale bygg	Tiltak: • Kompetanse-overføring
	Trusler: • Økonomi ved større tiltak • Hvis ikke klimaforebygging oppleves som nyttig for den enkelte, vil ikke innbyggerne bli med på nødvendige tiltak • Transportmiks vanskelig hvis ikke satsing på kollektiv i distriktene • Holdninger hindrer effektive tiltak	Svakheter: • Har ikke kompetanse til å utnytte nye kommunikasjonsmåter for å få gode klimaholdninger blant innbyggerne • Ikke ansvar for å utvikle kollektivtransporten i distriktene • Vanskelig med buss forbi Lanna	Tiltak: • Kommunikasjonsstrategi rundt klimaplan
		Styrker: • Mange er positive til å sykle i kommunen • Har en hovedfartsåre mellom tettstedene, kan konsentrere transportmiks ett sted	Tiltak: • G/S-satsing • EL-sykkelsatsing

PESTEL-funn: Generell skjerpning av krav og regler			
Konsekvenser: • Innskjerpning lånebetingelser. • Juridisk kompetanse stadig viktigere, sakene er mer komplekse og flere enn før. • Kompetanseheving. • Mange berørte. • Rettighetslovgivning gir konsekvenser for tjenestene. • Større ansvar lokalt for helse, omsorg og trygghet. • Skjerpede lovkrav for skoler og barnehage	Muligheter: • Bedre tjenester for folk flest. • Bedre personvern	Svakheter: • •	Tiltak: •
		Styrker: • Oppfyller barnehagenormen	Tiltak: •
	Trusler: • Utvikler en org som er redd for konsekvenser og risiko – blir stillestående og statisk • Forventning og virkelighet – avvik gir reaksjoner. • Gamle synder dukker opp –	Svakheter: •	Tiltak: •
		Styrker: •	Tiltak: •

	søksmål og erstatning. • Økte krav til kontroll og rapportering. • Demografisk utvikling gir flere berørte innen HO.		

Innspill fra folk i Nome:

- Noen nevner at kommunen ikke må ødelegge for privat initiativ, samtidig er mange opptatt av at kommunen skal aktivt gå inn som støttespiller.
- Det viktigste er at man blir bedre på planlegging og at kommunen er dynamisk og kan snu seg raskt rundt med de endringene som kommer i framtida.

Innspill fra næringslivet:

-

Innspill fra politikerne:

- Kommunen trenger dynamiske og framoverlente ansatte
- Planlegging og strategisk arbeid
- Fokus på framtid
- Holde på kompetanse og dyktige fagfolk
- Det må være interessant nok å jobbe i kommunen
- Har erfaring og kompetanse i organisasjonen
- Arbeidsmiljø i fokus
- Planhukommelse er viktig
- Fokus på kjerneverdier
- Trygghet er viktig
- Beholde og rekruttere nøkkelpersonell
- Gi folk ansvar
- Konkurransedyktig lønn
- Trivelig miljø
- Frihet
- Gode ledere
- gode digitaliserte løsninger
- effektiv kommune
- bedre på kåringer... (klatre enda mer på kommunebarometeret...)
- best på velferdsteknologi
- god tillit mot næringslivet,
- nytenkende og innovativ ift tjenesteutvikling,
- bruke frivilligheten mer aktivt (finne gode systemer for dette)
- gode grønne løsninger
- endringsvillighet blant politikere, ansatte og innbyggere
- økonomisk handlingsrom (?) og god styring
- styrke fremtidstroen for Nome
- få gode nok Nome ambassadører

- ansette folk som er innovative og tilpasningsdyktige
- gode styringsverktøy
- god økonomi
- offensive og fremtidsrettede og motiverte politikere
- gode arenaer for samhandling
- fleksibel og omstillingsvennlig organisasjon

Innspill fra administrasjon og fagmiljøer:

- Ny kommunelov styrker økonomiplanens posisjon som handlingsdel for kommuneplanen, og tvinger kommunene til å aktivt bruke kommuneplanen som et verktøy for prioritering og strategisk planlegging.
- Kommuneplanens stilling i kommunen blir styrket.
- Behov for å være ambisiøse i forhold til organisasjonen: Effektiv drift
- Nome kommune har hatt et høyt ambisjonsnivå og store investeringer de siste årene, og har også høy gjeldsgrad.
- Vi har gode tjenester, lett å få kontakt med de man trenger, korte avstander til kommunal infrastruktur, tildels dårlige veier (plage for næringslivet), for dårlig utbygget g/s stier langs hovedvegene, noen negative røster (som er med på å svekke omdømmet vårt), demografiske utfordringer, sterk frivillig sektor (bruker vi de nok?), gode formålsbygg, lav turnover
- Vi trenger gode digitaliserte løsninger, effektiv kommune, bedre på kåringer... (klatre enda mer på kommunebarometeret...), best på velferdsteknologi, god tillit mot næringslivet, nytenkende og innovativt tjenesteutvikling, bruke frivilligheten mer aktivt (finne gode systemer for dette), gode grønne løsninger
- Hva skal til? Ansette folk som er innovative og tilpasningsdyktige, gode styringsverktøy, god økonomi, offensive og fremtidsrettede og motiverte politikere, gode arenaer for samhandling, fleksibel og omstillingsvennlig organisasjon
- Hva er vanskelig? Endringsvillighet blant politikere, ansatte og innbyggere, økonomisk handlingsrom (?) og god styring, styrke fremtidstroen for Nome, få gode nok Nome ambassadører

Lover, regler og føringer som vi må forholde oss til:

- Prop. 46 L (2017–2018) - Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) (avventer endelig behandling i Stortinget)
- [Flaum- og skredfare i arealplaner](#) reg. 22. mai 2014 (NVE 2/2011)
- [Folkehelseloven](#)
- [Samhandlingsreformen](#)
- [Helse- og omsorgsloven](#)
- [Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven](#)
-

Tallenes tale:

-

Del 3 Oppsummering – hva trenger vi?

Behov og ønsker for kommunen framover

1. Nært og godt å bo

Nome kommune trenger:

- Riktige holdninger i planarbeidet:
  - Gode grep for å møte demografiske utfordringer
  - Langsiktig perspektiv med fokus på trender, statistikk og reell utvikling, framfor kortsiktig og ad hoc løsninger
  - Kompetanse
- Tiltak som bevarer og styrker Nome som bokommune
- Gode politiske grep slik at vi får god utvikling av offentlig transport i distriktene
- Flere livsløpsleiligheter i nærheten av sentrum
- Riktig sentrumsavgrensning
- Avklaring på nærhet til sentrum – hva er en sentrumsnær leilighet?
- En aktiv kommune som kan ta nødvendige grep og risiko for å sikre riktig utvikling

2. Nærhet til mulighetene – gode forbindelser

Nome kommune trenger:

- Gode politiske og administrative forbindelser til kollektiveierne
- Aktivt vertskap

3. Nær de du er glad i – god eldreomsorg, barnehage og skole

Nome kommune trenger:

- Risikovilje
- Effektiv drift
- Boligløsninger

4. Nær der du bor – godt samhold

Nome kommune trenger:

- Tillit og selvtillit

5. Nær jobben – gode jobber, arbeidskraft og kompetanse

Nome kommune trenger:

- Samarbeid
- Gode arealløsninger
- Kompetanse

6. Nær brukervennlig natur – godt å bruke naturen

Nome kommune trenger:

- Beredskap for ekstremvær
- Kompetanse
- Samarbeid og dialog

7. Nært til kommunen – god kommune

Nome kommune trenger:

- Ledelse
- Plan – metode, hukommelse, system, forankring og resultatrapportering

Del 4 Hva gjør vi?

SMARTE mål, tiltak og konsekvenser

1. Nært og godt å bo

Nome skal ha gode boliger i nærheten av viktige tilbud.

Hvordan skal det bli og hva skal til?

Hovedmål: Nome skal ha gode boliger i nærheten av viktige tilbud.

- Nome skal fortsatt være det gode bosted, og det er i det nære og kjære at Nomes bokvaliteter finnes. Dette skal vi videreutvikle. Folk skal for eksempel slippe å måtte flytte ut av bygda si når de blir eldre og trenger tilpasset bolig. En god bokommune er attraktivt for nye innbyggere, og kommunen bør ha fokus på bokvalitet i sin kommunikasjon til potensielle tilflyttere.
- Riktige boliger for seniorer vil antagelig redusere behovet for framtidige sykehjemsplasser, og holde kostnadene nede. Livsløpstilpassede og attraktive seniorboliger nær sentrum vil føre til at seniorer kan flytte inn fra 60-årsalder og med det frigis eneboliger til familier. Det vil redusere behovet for spredte boligtomter for øvrig i kommunen. Tilrettelegging av infrastruktur er viktig i overgangen. Reduksjon av transport for kommunens ansatte vil være viktig ressursbesparende.
- Boligpolitikken og arealplanleggingen må ta utgangspunkt i reelle behov, statistikk og etterspørsel.
- Kommunen bør være aktiv for å tilrettelegge for gode boliger som dekker behovene som markedet ikke dekker. Med det menes kjøp av aktuelle, sentrumsnære tomtearealer og bygg som kan utgå, samarbeid med private om utbygging av ønskede boliger, ombygging av aktuelle bygg.

Hva gjør vi? Konklusjoner til samfunnsdelen:

- Nome kommune skal basere sin boligutvikling på kunnskap. Nye tiltak skal understøttes med riktig og god informasjon om demografisk utvikling. Ved forslag om nye boliger, skal kommunen vurdere og prioritere følgende faktorer: Om etableringen fører til fortetting, nett-tilgang i det aktuelle området, vegstandard, lav grad av privatisert infrastruktur, G/S-veg og kollektivtransport, avstand barnehage og skole og livsløpsstandard.
- Eksisterende kommunale boligtomter skal vurderes etter samme faktorer. Kommunale tomter som har stått usolgt i mer enn 5 år skal oppgraderes med markedsfremmende tiltak og selges innen 2021.
- Når folk blir eldre skal de fortsatt kunne bo i nærheten av sine kjære og leve gode liv i den bygda de er glad i. Nome kommune skal derfor øke antallet livsløpstilpassede sentrumsnære leiligheter, bofellesskap og andre småhus til 200 i sentrum av Lunde og 180 i sentrum av Ulefoss innen 2030. Dette skal skje ved at kommunen skal jobbe aktivt, ved å kjøpe aktuelle tomtearealer og riveklare bygg innenfor sentrumsavgrensingen, med formål om å investere i

og selge formålstjenlige boliger. Kommunen skal samarbeide med private om utbygging av ønskede boliger og ombygging av aktuelle bygg.

- Sentrumsnære boliger er boliger som ligger innenfor en radius av 1 km til sentrumsavgrensningen. Sentrum skal være kompakt og følge SSBs sentrumsdefinisjon.
- Nome kommune skal redusere transportbehovet mellom boliger og offentlige tilbud. Transport tar tid og har en økonomisk og miljømessig kostnad. Offentlige tilbud og aktiviteter skal i hovedsak være innenfor tettstedsavgrensningene for å driftes eller støttes av kommunen. Nye boliger skal planlegges slik at barn kan gå eller sykle trygt til skole.
- Nome har gode bosteder og sterke bygdesamfunn. Det er viktig å spille på disse kvalitetene for å bedre omdømmet til kommunen. Kommunikasjon ut mot potensielle nye innbyggere skal fokusere på bokvaliteter.

Konsekvenser for arealdelen av kommuneplanen:

- Sentrum skal være kompakt og avgrenses kun til de områdene der det er naturlig og ønskelig å etablere og drive detaljhandel.
- Det skal stilles rekkefølgekrav i reguleringssaker, slik at G/S-veger etableres før boliger i nye boligfelt.
- Minimum 70% av nye boliger skal ligge innenfor tettstedsavgrensningene. I sentrum skal det være mulig å bygge inntil 3 etasjer. Nye boliger skal planlegges med livsløpsutforming.
- Det gis ingen dispensasjon fra kommuneplanen innenfor 12 måneder etter vedtak.

2. Nærhet til mulighetene – gode forbindelser

Det skal være enkelt å gå, sykle og komme seg fram med offentlig transport i Nome, og fra Nome til Grenland, Bø, Oslo og Torp.

Hvordan skal det bli og hva skal til?

- Transportbåndet mellom Helgja – Bø via Ulefoss og Lunde er viktig, både for transport men også for den mentale opplevelsen av en kommune.

Hva gjør vi? Konklusjoner til samfunnsdelen:

- Nome kommune skal styrke hovedtransportbåndet i kommunen mellom Helgja – Fen – Ulefoss – Lunde – Bø, med tilrettelegging for sykkelfelt på vegskulder og G/S-veger i hele båndet innen 2030.
- Lunde er et tradisjonelt kollektivknutepunkt, og det er svært viktig å beholde Lundes identitet og funksjon som stasjonsby. Nome kommune skal samarbeide regionalt med Bø/Sauherad om togforbindelse på Sørlandsbanen. Togstasjonen i Lunde skal oppgraderes og videreutvikles som kollektivknutepunkt.
- Nome kommune skal jobbe aktivt med nye løsninger for kollektivtransport, for å sikre bedre forbindelser og mer klimavennlig transport. Digitale løsninger som «Hent-meg-buss» skal vurderes, i samarbeid med Telemark fylkeskommune. Kollektivknutepunktene skal oppgraderes innen 2030.

Konsekvenser for arealdelen av kommuneplanen:

3. Nær de du er glad i – god eldreomsorg, barnehage og skole

Nome skal ha god kvalitet på eldreomsorg, barnehager og skoler, slik at man kan bo godt og nær hverandre.

Hvordan skal det bli og hva skal til?

- Nome skal ha velegnede boliger for eldre. Gode boliger er en kombinasjon av god tilgjengelighet, hensiktsmessig beliggenhet og mulighet til å bo hjemme og motta eventuelle omsorgstjenester der.³ Dette er særlig ivarettatt i punkt 1, Nært og godt å bo.
- Eldres restarbeidsevne og ungdoms ønske og behov for sommerjobber og deltidsjobber bør utnyttes bedre, til det beste for kontakten mellom generasjonene og for integrering av nye innbyggere.
- I framtida må færre betale for flere, og det er nødvendig for alle kommuner å undersøke nærmere hvordan dette skal kunne gjennomføres i praksis.
- Skolene har en internmiljø-utfordring som må løses dersom ungdommene skal ønske å komme tilbake til kommunen etter endt utdanning. For å gi unge i grunnskolealder et reelt skolevalg, må busstilbudet legges bedre til rette.

Hva gjør vi? Konklusjoner til samfunnsdelen:

- Innen 2020 skal Nome kommune utarbeide et forslag til hvordan man konkret skal løse den demografiske utfordringen, hvor økte brukerbetalinger, effektivisering og digitalisering skal være tema. I forslaget skal kommunen også vurdere hvordan samarbeid med andre kommuner kan redusere investeringsbehovet, og også undersøke enklere og billigere løsninger for f.eks. digitaliserte tjenester og funksjoner som kan tas i bruk på kort sikt.
- Nome kommune skal gå i dialog med eierne av kollektivtransporten og fylkeskommunen for å se på mulighetene for å endre rutetidene slik at de er bedre tilpasset unges behov.
- Nome kommune skal initiere et program for sosialt entreprenørskap for å løse tjenestebehovet til eldre. Det er mange store og små tjenester som kan utføres av private og som kan avlaste det offentlige apparatet.
- Gjennom en frivillighetsmelding for kommunen skal Nome engasjere unge og eldre i å organisere eldre slik at de kan bruke sin restarbeidsevne til leksehjelp og integreringsarbeid, og samtidig gi ungdom en mulighet for småjobber på deltid eller sommer, som digitale hjelpere for eldre eller andre tjenester rettet mot denne målgruppen.

Konsekvenser for arealdelen av kommuneplanen:

4. Nær der du bor – godt samhold

Nome skal ta vare på særpreget i det enkelte tettsted, og gi hver bygd mulighet til å utvikle sin identitet, samtidig som fellesskapets beste blir ivarettatt.

Hvordan skal det bli og hva skal til?

- Det er svært viktig at innbyggerne behandles likt og på en god måte når de møter kommunen. For å få til det, må kommunens administrasjon endre rutinene for hvordan de møter innbyggerne. For å forenkle og effektivisere, og samtidig være så rettferdige og forberedte som mulig når man møter innbyggerne, bør kommunen etablere timebestilling for møter med kommunalt ansatte.
- Når kommunens ansatte opptre ettergivende ovenfor enkeltindivider i vanskelige saker, styrkes oppfattelsen av at det er urettferdighet i systemet. Slik praksis hører ikke hjemme i en kommune, og det er viktig at administrasjonen undersøker hvilke saker som er gjenstand for mest misnøye, og setter ned prinsipper for behandling av slike saker.

---

³ NOVA Rapport nr 12/18: Bolig i det aldrende samfunnet

- Det er en liten krets som bruker misforhold mellom bygdene som argument for å fremme egne saker. Nome kommune bør identifisere og engasjere de mest framtrepende personene i mottiltak.

Hva gjør vi? Konklusjoner til samfunnsdelen:

- Nome kommune skal etablere en «Framsnakkepris» som hvert år skal deles ut til den personen eller organisasjonen som i løpet av året har vært best på framsnakking av en nabobygd, organisasjon eller personer i nabobygder i kommunen. Juryen skal være en «Bygdemellom»-gruppe, som også skal se på gode tiltak for godt naboskap mellom bygdene, basert på bygdenes egenart og samarbeid bygdene imellom. Denne gruppa skal etableres av kommunen og bestå av de personene i hver bygd som har engasjert seg mest i forholdet mellom Lunde og Ulefoss.
- For å gi forutsigbare og like rammer for alle som ønsker kontakt med kommunen, skal Nome kommune etablere et digitalt timebestillingssystem for møter med saksbehandlere. Nome kommune skal også bedre kommunikasjonen med innbyggerne, ved blant annet å styrke administrasjonen med informasjonsrådgivning.
- Viktige offentlige tilbud skal ligge innenfor 15 minutters kjøretid regnet fra sentrum.
- Infrastrukturtiltak skal prioriteres på en slik måte at det styrker hovedtransportbåndet i kommunen (Helgja – Fen – Ulefoss – Lunde – Bø).

Konsekvenser for arealdelen av kommuneplanen:

- G/S-løsninger i transportbåndet
- God sentrumsstruktur

5. Nær jobben – gode jobber, arbeidskraft og kompetanse

I Nome skal det være et variert næringsliv og gode skoler som bidrar til kompetanse og rekruttering for bedrifter og universitet i nærområdet.

Hvordan skal det bli og hva skal til?

- Fensfeltet har stort potensiale, men det er mange hindringer for å utnytte dette potensialet fullt ut. Det viktigste er å få på plass en utvikling som kommer lokalsamfunnet til gode.
- Dersom kommunen skal lykkes med reiseliv, er det viktig at kommunen tilrettelegger for god infrastruktur og privat initiativ. Hvis ikke kommunen satser, kan det bli vanskelig å inspirere private til å satse på reiseliv. Det er viktig å konsentrere innsatsen på de områdene som har størst potensial for å lykkes. Det er i Nome kommunes tilfelle Telemarkskanalen.
- Videregående skole er svært viktig for Nome. Skolenes avdelinger i Lunde og på Søve er med på å bygge lokalsamfunnet, gi tilbud til Nome-ungdommene og kompetent, faglært arbeidskraft til lokale bedrifter. Kommunen vil styrke samarbeidet med vgs og initierer tettere forbindelser.
- Nome kommune skal ha 6 lavkost studentboliger i Ulefoss og Lunde i gangavstand til kollektivknutepunktene, og tilby disse gratis i studentperioden til studenter ved Universitetet i Sørøst-Norge, mot at disse jobber sosialt på sykeheimen eller på andre måter bidrar til en positiv utvikling for bygdene.
- Hvert hyttebesøk produserer en inntekt på rundt 500,- kr per døgn. Besøk er også en viktig del av attraksjonsbygging i en kommune. Nome har få hytter, til tross for god og tilrettelagt natur med fine turmuligheter, hyggelig sentrumsområder, lett tilgang via RV36 og passe kjøretid fra større bysentra. For å øke besøk og næring til kommunen, skal nye områder i kommunen tilrettelegges for hyttebygging.

- Kommunen skal bli enda flinkere til å følge med på trender og utvikling, slik at planer og avgjørelser styres av kunnskap og ikke på synsing. Videreutdanning og kursing av ansatte er viktig, samt tid til egenstudier og intern kompetanseheving.
- Tilflyttingsarbeid har vært viktig for kommunen i mange år, uten at tiltakene har gitt de største resultatene så langt. Det som fungerer best er målretta arbeid.

Hva gjør vi? Konklusjoner til samfunnsdelen:

- Nome kommune skal utarbeide en god strategi for Fensfeltet, slik at vi oppnår en positiv utvikling for kommunen.
- Nome kommune skal styrke infrastrukturen rundt knutepunktene på Telemarkskanalen, Vrangfoss sluse, Lunde slusepark og Krøsset på Ulefoss.
- Nome kommune skal etablere et samarbeidsforum med USN, Nome vgs og elev- og studentorganisasjonene for å styrke samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og kommune. Kommunen skal også etablere tettere samarbeid med Nome vgs, USN og næringslivet, og gå i dialog med Midt-Telemark kommune for å vurdere felles samarbeidsplattformer.
- Nome kommune skal legge til rette for 100 nye hytter, ved arealplanlegging og dialog med grunneiere.
- Nome kommune skal styrke sin innsats på videreutdanning og kursing for sine ansatte. Dette skal inkludere tid til egenstudier og intern kompetanseheving.
- Tilflyttingsarbeid skal fortsatt være et satsingsområde for kommunen, og for å oppnå resultater skal dette arbeidet spisses og målrettes ytterligere. Det skal etableres bedre resultatmåling og evaluering, og tilflyttingsforumet skal knyttes tettere til plan og utviklingsarbeidet. Kommunen skal satse særlig på målgrupper som er attraktive for kommunen, for eksempel folk som har nødvendig kompetanse innenfor kommunens satsingsområder.

Konsekvenser for arealdelen av kommuneplanen:

- Nome kommune skal ha xx kvm areal til næring. Næringstomtene skal være godt tilrettelagt og når næringstomter vurderes skal kommunen vektlegge:
  - God vegforbindelse (fortrinnsvis RV og FV)
  - God digital infrastruktur
  - VA, enten eksisterende eller enkelt å bygge
- Krøsset inkluderes i sentrum på Ulefoss, og det skal utarbeides en områdeplan med grunnlag i behovsanalyse som ser nærmere på turisme kombinert med andre utviklingsbehov.
- Regulering av nye hyttefelt som møter krav til infrastruktur og miljø.

6. Nær brukervennlig natur – godt å bruke naturen

Nome skal ha bærekraftig og tilgjengelig bruk av natur og miljø.

Hvordan skal det bli og hva skal til?

- Natur er viktig for Nome-heringene, og bærekraftig og aktiv bruk av naturen er med på å skape gode holdninger og bevaringsvilje blant folk flest.
- Plast i verdenshavene er et enormt globalt problem som også Nome kommune må ta del i å løse. Opprydding av plast ved og i vassdragene i samarbeid med frivillige er en måte å redusere tilfanget på.
- Bruk av naturen er også viktig for god helse. Tilrettelegging og bevaring av viktige områder for folk i Nome, som badeplasser, gapahuker og andre turområder i samarbeid med frivillige bør prioriteres.

- Klimaproblematikk er en global utfordring som Nome kommune må ta sin del av jobben med å løse. Det er imidlertid viktig at ikke klimatiltak kun blir en isolert sak som man jobber med når og hvis man får tid. Det må legges til rette for å redusere klimautslipp i kommunen med tiltak på alle områder av kommunens virksomhet. God arealplanlegging, fortetting og bedre utnyttelse av boområdene i sentrumskjernene er med på å redusere transportbehovet og samtidig effektivisere kommunens tjenester og redusere risiko for ensomhet blant eldre.
- Verden opplever en dramatisk og katastrofal insektsdød, som skyldes utbygging av naturlige habitat, monokultur i landbruket og bruk av sprøytemidler. I dette, som i mange andre miljøspørsmål, må alle tenke globalt og handle lokalt. Det er viktig å bevare miljø og økosystem som insektene trives i. Det betyr å legge til rette for bevaring av naturområder, økologisk landbruk og ytterligere reduksjon av sprøytemidler i det tradisjonelle landbruket.

Hva gjør vi? Konklusjoner til samfunnsdelen:

- Nome kommune skal utarbeide en egen klimaplan med fokus på forebygging og prioritering av nødvendige tiltak for å begrense skadeomfang ved ekstremvær som følge av klimaendringene. Kommunen skal undersøke risiko og sårbarhet ifm ekstremsituasjoner forårsaket av værforandringene, og innarbeide dette i kommunens beredskapsarbeid. Kommunen skal kontinuerlig prioritere og sette av penger i handlingsprogrammet til utbedring av de mest sårbare områdene.
- Nome kommune skal ha nulltoleranse for utbygging av matjord.
- Nome kommune skal ha ladepunkt for EL-bil på Ulefoss ifm RV36, og i Lunde ifm kollektivknutepunktet Lunde stasjon.
- Nome kommune skal prioritere og styrke turløyper, badeplasser og turområder som man ikke trenger bil for å komme til. Kommunen skal jobbe aktivt med nærturer fra sentrum til natur.
- For å hindre at plast renner ut i havet skal Nome kommune samarbeide med frivillige om innsamling av plast fra vassdragene.
- Større avfall og vrak skal fjernes raskt og effektivt, og planen for håndtering av slikt avfall skal videreføres, og evalueres etter befaring i 2020.
- Nome kommune skal samarbeide med Fylkesmannen om å stimulere til høyere andel av økologisk landbruk og andre tiltak for å redusere insektsdød.

Konsekvenser for arealdelen av kommuneplanen:

- Ved søknad om nybygg på landbrukseiendommer, skal Nome kommune gå i tidlig dialog med grunneier om alternativer som ikke inkluderer bygging på matjord.
- Nome kommune skal ha kompakte og gode sentrum, som er godt tilrettelagt for gående og syklist. I sentrum skal det planlegges for sykkelparkering og løsninger for lading av EL-sykkel og EL-biler.
- Nome kommune skal planlegge for minimering av transportbehov ved tilrettelegging for livsløpsboliger for seniorer i sentrum.
- Ved planlegging skal kommunen vurdere innspill som er gitt gjennom Barnetråkk for å unngå konflikter med naturbruk for barn, unge og frivillige.
- Nome kommune skal skjerme særlig viktige områder for insekter i arealplanleggingen.

7. Nært til kommunen – god kommune

Nome kommune skal drive effektivt, være synlig og tilgjengelig for innbyggerne.

Hvordan skal det bli og hva skal til?

- Nome kommune må vurdere og jobbe godt med hva som er effektivt nok, hva som er god synlighet og hvordan ny teknologi og gode løsninger kan gi riktig grad av tilgjengelighet for innbyggerne.
- Mange tiltak får bedre effekt dersom de gjennomføres med en større grad av kommunikasjon på tvers av etater og avdelinger. Alle nye prosesser og prosjekter skal derfor behandles i rådmannens ledergruppe før oppstart, slik at eventuelle synergier og samarbeidsmuligheter kan oppdages tidlig.
- God planhukommelse, samt økonomisk handlekraft og forutsigbarhet er viktig. For å styrke økonomisk forutsigbarhet skal kommunen avsette midler i fond. Kommunens planer må ha god sammenheng med økonomien. Budsjett og handlingsprogram, og resultatmåling og regnskap skal utarbeides i samme prosess.
- Nome er en kommune med gode tilbud og god drift, men kommunens ansatte har likevel lav selvtillit og føler seg ofte presset til å endre og justere retning etter klager fra enkeltpersoner som fører sin egen agenda. Tillit er en viktig forutsetning for å lykkes med kommunens arbeid, og for å styrke innbygger og næringslivets tillit til kommunen, skal Nome satse på god kommunikasjon ved å tilsette informasjonsrådgiver, gi god informasjon utad, forankre alle planer med godt forarbeid, være tydelige og føre et godt språk. Kommunen skal være konsekvent og følge opp vedtatte planer, unngå dispensasjoner og være trygg på egne prosesser. Planarbeid skal skje metodisk og systematisk. Kommunen skal tenke langsiktig og til fellesskapets beste, og unngå å undergrave dette ved å sette vedtatte planer til side.

Hva gjør vi? Konklusjoner til samfunnsdelen:

- Kommunen skal innarbeide klart språk i all kommunikasjon med innbyggerne. Kommunens ansatte skal kurses i «klarspråk-normen».
- Alle nye prosesser og prosjekter skal behandles i rådmannens ledergruppe før oppstart, slik at eventuelle synergier og samarbeidsmuligheter kan oppdages tidlig.
- For å styrke økonomisk forutsigbarhet skal Nome kommune avsette minst 2% av av totale driftsinntekter i fond innen 2030.
- Resultatmåling handlingsprogram, og regnskap for foregående år skal utarbeides i én prosess og presenteres i samme rapport, i løpet av første kvartal hvert år. Dette skal være grunnlag for kommende års budsjett og handlingsprogram.
- Nome kommune skal ha et overordnet perspektiv for fellesskapets beste. Tillit skal skapes ved god kommunikasjon internt, og med innbyggere og samarbeidspartnere. Planarbeid skal skje metodisk og systematisk. Kommunen skal tilsette informasjonsrådgiver, gi god informasjon utad, forankre alle planer med godt forarbeid, være tydelige og føre et godt språk. Kommunen skal være konsekvent og følge opp vedtatte planer, unngå dispensasjoner og være trygg på egne prosesser.
- Nome kommune skal prioritere vedlikehold av nye formålsbygg, for å øke levetid og bruksverdi. Byggmasse som ikke er benyttet til formålsbygg skal selges eller utvikles til livsløpsboliger, dersom plassering møter krav satt i «Nært og godt å bo».
- Kommunen skal bruke den nye visjonen «Nome nært og godt» og kommuneplanen som grunnlag for å utvikle ameniteter som kan øke attraktiviteten til kommunen, og markedsføre riktig mot rett målgruppe, slik at flere med ønsket kompetanse flytter til Nome.
- Nome kommune skal utarbeide en plan for digitalisering av tjenester, i samarbeid med andre kommuner og samarbeidspartnere innen privat næringsliv og utdanningsinstitusjoner.

Konsekvenser for arealdelen av kommuneplanen:

- Arealplanlegging må ta sikte på å redusere transportbehov mellom eldres boliger, slik at kommunen kan spare ressurser i eldreomsorgen. Livsløpsboliger konsentreres tett mot sentrumsområdene.

Del 5 Veien videre

Hvordan skal kommuneplanen brukes?

Nome kommune skal rullere kommuneplanen, samfunnsdelen og arealdelen. Dette dokumentet er planprogram for samfunnsdelen og arealdelen samlet.

Kommuneplanen er et verktøy som skal sikre at de folkevalgte har reell styring over kommunen. Kommuneplanen forholder seg til nasjonale og regionale føringer, samt andre, juridisk bindende planer i kommunen. Kommuneplanen skal være realistisk, og den skal svare på hvordan utfordringene i kommunen skal løses på kort og lang sikt. Kommuneplanen må derfor handle om visjoner, mål, tiltak og strategier. Planen er et verktøy i det daglige arbeidet i kommunen. Den må derfor være konkret og realiserbar, men samtidig fastsette generelle og retningsgivende prinsipper.

Vi skal:

- Når kommuneplanen er vedtatt, skal den følges opp i handlings- og økonomiplan, virksomhetsplaner, kommunedelplaner og reguleringsplaner. Kommuneplanen er førende for alt arbeidet i en kommune.
- Kommuneplanens handlingsplan skal utformes slik at tiltakene er målbare.
- Bedre sammenheng mellom kommuneplan og økonomi / handlingsplan, slik at vi kan måle effekt av tiltak, planlegge og budsjettere på en forutsigbar måte, og få bedre kontroll med kommunens økonomi.

Noen viktige lover, regler og rammer som kommunen må ta hensyn til i kommuneplanarbeidet

Lista er ikke uttømmende.

Statlige føringer

Sentrale lover:

- [Plan og bygningsloven](#) 2008 - med oppdateringer
- [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging](#), vedtatt 12. juni 2015
- [Flaum- og skredfare i arealplaner](#) reg. 22. mai 2014 (NVE 2/2011)
- [Folkehelseloven](#)
- [Naturmangfoldloven](#)
- [Samhandlingsreformen](#)
- [Helse- og omsorgsloven](#)
- [Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven](#)

Rikspolitiske retningslinjer, statlige retningslinjer og statlige planforskrifter:

- [Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal-, og transportplanlegging](#) (2014) – virker sammen med [ATP- Telemark](#)
- [Barn og unge sine interesser i planlegginga](#) (1995)
- [Verna vassdrag](#) (1994)
- [Klima- og energiplanleggingen i kommunene](#) (2009) Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene
- [Retningslinjer for universell utforming](#)
- [Jordloven](#)
- [Nasjonal jordvernstrategi](#)
- [Lov om beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret \(sivilbeskyttelsesloven\)](#)
  - o [Forskrift og veileder](#)

Regionale føringer

Planer, strategier og meldinger:

- [Areal- og transportplan for Telemark](#) 2015-2015
- [Regional plan for oppvekst og kompetanse](#) 2015
- [Regional plan for vannforvaltning](#) 2016-2021
- [Interregional plan for intermodal godstransport](#) i Telemark og Vestfold 2015
- [Regional plan for nyskaping og næringsutvikling](#)
- [Regional plan for reiseliv og opplevelser](#)
- [Regional strategi for folkehelse](#)
- [Landbruks- og matmelding for Telemark](#) 2013

Flere nye regionale planer forventes vedtatt i perioden – bl.a.:

- [Regional plan for klima](#)
- [Regional plan for folkehelse](#)

Noen viktige veiledere

- [Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging](#) (DSB 2017)
- [Kommuneplanprosessen – samfunns – handlingsdelen](#) (MD 2012)
- [Kommuneplanens arealdel – Utarbeiding og innhold](#) (MD 2012)

Eksempel på eksterne referansegrupper

- Planforum Telemark fylkeskommune

Konsekvensvurderinger og konsekvensutredninger

[Plan og bygningsloven](#)s kapittel 14 gir føringer for hvordan konsekvensutredning skal foregå.